

QVADERNS D'ESTVDI

ANY II. VOL. I. NÚM. I

OCTUBRE 1916

SEGON ANY

Comença, amb el número present, el segon any de la publicació de QVADERNS D'ESTVDI. Segon any en la publicació vol dir primera etapa en la continuació. I aquest és, per tota empresa, el moment de perill, sobre tot en el versàtil país nostre.

En l'interview famosa, que fa d'introducció al Jardí de Berenice barresià, és particularment exalçada la fe dels primers màrtirs. Quan una causa porta ja en favor seu una sèrie secular de testimoni, sembla que ja porta a favor d'ella una garantia humana que n'exclou el risc que ella sia vana o errònia. Mes el primer màrtir, aquesta garantia humana no la té. Tot en ell ha d'ésser efecte de la confiada fervor personal.

Nosaltres dissentim, però, de la paraula de l'interview famosa. No són els protomàrtirs ni tampoc els màrtirs moderns, aquells en els quals la fidelitat a la vocació ens sembla més particularment dïgna d'admirar. Aquests tenen, en efecte, per afermar-los en la fe propia, el testimoni de tot el martirologi secular. Però aquells tenen, en canvi, una garantia més preciosa. Tenen la presència

viva del Fundador o son calent rastre. Han vist les coses per les quals moren, com els altres han vist una munior d'homes per aquestes mateixes coses morir.

En uns altres màrtirs, no els primers ni els últims, en els segons màrtirs, ens meravella més altament l'energia. Els segons màrtirs ja no han vist; els segons màrtirs no han après encara. No poden fundar-se en una experiència personal ni han rebut tampoc les refiances d'una llarga tradició. La fe, la fe tota sola i tota nua, ha de fer en ells d'experiència i de ciència, ha d'omplir alhora la vida i el text.

Doncs, així en tota empresa com en tota creència, el segón moment és el moment difícil. Una publicació que comença, per exemple, té a son favor la curiositat, l'entusiasme que desperta tota novetat. A una altra publicació que porti llargs anys d'existir l'abonon, en canvi, el pes de tots els seus volums posats en pila i el prestigi guanyat amb el temps i la força de l'habitut que ha avesat els ulls i l'afecte dels seguidors a determinades formes, a determinades posicions i tendències espirituals i ha fet d'aquest avesament una manera d'amistat confiada i tranquil·la. Mes, on s'apoiard aquella altra publicació que ja no sigui nova, però que no sigui encara respectable, que, no havent tingut l'espai de guanyar-se les gràcies de l'amistat, hagi ja tingut el de perdre totalment les gràcies de l'estranyesa?

En aquestes ocasions és quan millor es mesura la valor moral i la força de convicció que pugui assistir a cada empresa. Els QVADERNS D'ESTVDI digueren, en començar a sortir, que, sola el nom d'estudi, volien també avençar un propòsit de reforma, que portaven la seva ambició al doble camp de l'informació i de la conducta. Com, doncs, no aplicaria a ells mateixos aquest mateix esforç de superació de les hores difícils i de les forces adverses que

en els altres volen suscitar? Com, si ells tenen per centrals i cardinals virtuts la coherència, la penitència, la santa continuació, cedirien davant els perills de la primera etapa d'aquesta, què, després de les primeres vacances, es reemprèn la tasca i se'n esperen les noves victòries però se'n ressenten més vivament les antigues asprors?

No ens cansarem mai de repetir la sentència admirable amb que el filòsof danès Sören Kierkegaard caracteritza tres tipus morals: «Aquell que en un moment donat pot entusiasmar-se però no resulta capaç de persistir i continuar, és un diletant, un esteta; aquell que continua, però rutinàriament, mecànicament, sense entusiasme, és un ésser vulgar, un filistí; aquell, però, que sab continuar amb l'entusiasme renovellat cada dia, aquell en què la monotonia de la tasca no apaga el foc de l'inspiració, aquest és un home...»

Un home. A tan bell nom — a tan alt títol nobiliari — devem aspirar tots, en la tasca, obra dels QVADERNS D'ESTVDI, els seguidors, els col·laboradors, els amics.

EL GUAITA

ENSENYANÇA PRE-PROFESSIONAL

R esponent a la commoció pedagògica de tot Europa enfront de la guerra actual quan es considera la gran transcendència de l'ensenyança tècnica per la creació de valors materials que tant poden enfortir un poble davant dels altres pobles (que tant serveixen pels moments de la guerra també) i que tan terriblement es necessitaràn en les hores de la pau per la regeneració de la pàtria debilitada o malmesa, Itàlia organitza pel 29 del present mes a Milàn, un *Convegno* internacional precedit d'una exposició que començarà el 15, on, prenent peu de la llei del 1904 ordenant la organització del «Corso popolare» per l'ensenyança pre-professional, es farà una revisió dels treballs duts a terme, i s'estudiarà la manera de realitzar urgentment el plan empalmant-lo per un cantó amb l'ensenyança primària en les seves manifestacions més noves, mètode Montessori, mètode de la Scuola rinovata, etc. i per l'altre amb l'ensenyança propiament professional.

Hem dit una commoció europea pel millorament de l'ensenyança a contribució de l'ensenyança tècnica. Ho veiem a França amb verdadera insistència, ens ho diu ara Itàlia; l'Anglaterra mateixa ho tradueix amb sengles notes en els seus diaris professionals, però no pas així a Espanya, sembla. Espanya es el país més beat del món. Qüestions bisantines sorgeixen a tot hora i inflamen la vida pública, mes les que preocupen la resta del món, és a dir les que preocupen el món, el verdader i únic món, a Espanya no són oïdes ni hi arriben tan sols. Així aquesta qüestió capital ens passa desaparcebuda gairebé com si en el nostre país realment l'ensenyança tècnica es trobés en el punt dolç de la perfecció absoluta.

Mes passem aquesta digressió i diem alguna cosa que sigui almenys una manifestació del que's viu aquí sobre'l punt concret de l'ensenyança pre-professional.— En primer lloc, gairebé totes

les tendències de pedagogia moderna que en el nostre ressorgir s'han manifestat, estan d'acord en no concedir valor a la divisió de l'obra educativa en etapes: ara l'escola primària en tants graus, després el període pre-professional, més endavant el període professional, etc. No se'n prescindeix, és clar, sobre tot quan se tracta d'administració o en l'entendre'ns per determinar moments precisos, però fóra d'aquests serveis marginals als mots aquells no se'ls dona educativament parlant gaire importància. L'obra educativa es concebeix des del primer instant tota sencera sense solució de continuïtat, i ja des dels primers passos en l'escola es madura el que deurà ser l'infant en la vida amb tal comprensió, amb tal afany de copsar els elements essencials de l'existència, que després les diverses derivacions professionals no impliquen canvi ni alteració de cap mena en la ruta de l'educació. Es un mateix fil des del bell començament.

Aquesta unitat en porta una altra necessàriament involucrada. Es l'unitat d'activitats. Es vol entre nosaltres que l'esperit de l'alumne no estigui dispers entre unes matemàtiques i una física i unes ciències naturals, etc. Es vol que els alumnes en unes activitats cabdals i centrals trobin tot el que puguin menester. Que el motor sigui un i tot el que's mogui sigui a compàs de la força central de l'esperit. Que aquestes matemàtiques i aquesta física se les incorpori o les deixi estar l'alumne a manera del ritme del seu viure personal. El llenguatge que ara usem és absolut com ho és naturalment l'idea a pesar dels obstacles i deficiències de la realització.

Precisament l'afany de tots és de trobar aquesta norma central agavelladora de tota l'existència, i els assaigs que's realitzen a això van encarrilats.

Obtinguda una educació així, no cal demostrar com naturalment les distincions professionals apareixen sense cap salt ni trencament igual que les branques en el tronc; amb perfecta independència objectiva i sense perdua de les primitives i obscures i úniques valors educatives i humanes. I ni en l'ulterior

destí es perd l'unitat preciosa, puix és indubtable que la diversitat professional és una mera apariència de poc valor si es té en compte que interiorment una sola fi o unes mateixes fins deuen orientar les professions o els llurs resultats per una col·laboració imprescindible. Aleshores una ben pastada educació, que tot esparonant les determinacions personals mantingui més estreta que mai la suprema germanor entre elles per la concurrència a una fi o a una idea de tots, és indubtable que assoleix el grau més alt de perfecció.

Entre nosaltres, doncs, les idees que abunden sobre l'ensenyament pre-professional són aquestes i no es troben pas orfes d'algun assaig remarcable i digne de ser estudiat. Ara mateix a l'Escola Superior dels Bells Oficis s'ha endevinat el moment pre-professional, i abans de permetre que els aspirants triessin a l'atzar una carrera qualsevolga, mal preparats i tot com arriben de l'escola primària, se'ls ha anat sotmetent a la calor viva d'un ensenyament real que mugués les fibres més íntimes del seu ésser i els fes reaccionar i els mugués a activitats inusitades cap a l'emparar-se personalment de les coses que més se necessiten o que més demana l'esperit, fixant així espontàniament i d'una manera infal·lible les determinacions personals de cada deixeble.

Es va començar pel dibuix, que al voler-se ensenyar en realitat va demanar l'esculptura i d'aquesta per major realitat i major vida en va venir la necessitat de realitzacions manuals que almenys donessin ampla sortida a les reaccions de l'esperit. Així han estat organitzats en la classe de dibuix i esculptura uns petits tallers de repujat, de talla, d'orfebreria, de torneria i d'estampació que implica que han d'exigir, cada dia més, diversos coneixements teòrics dels que es donen en part a les aules. No es pretén, en veritat, en aquestes classes agavellar tota la vida dels deixebles, però una part molt important de la mateixa, amb un sens nombre d'activitats i manifestacions — sobre tot les que l'Escola necessita — que haurien restat passives o s'haurien atrofiat per sempre més, es descobreixen i eduquen d'una manera absoluta. La classe ve a ser un *caldo* adequat, i de la concurrència de

totes les activitats que es desvetllen en aquest medi propici, totes les ensenyances en són millorades. S'aprèn de dibuix fent repujats o escultura o estampant, i se'n aprèn molt més i més ardidament, amb més generositat i força. I el mateix amb l'escultura fent dibuix i amb tota altra ensenyança. I l'esperit del deixeble es forma i creix prodigiosament com un arbre ben regat, i dóna a pleret tota mena de manifestacions per la determinació de les seves vies futures, o el que és millor, se les determina ell tot sol amb plena consciència.

Aquest assaig és el que conceptuem nosaltres verament professional. Seguint el criteri d'unitat educativa, també hauríem de mencionar les Escoles Montessori, que en sos graus anteriors venen a representar també preparació professional, mes aquestes ja no són una novetat i ja venen indicades especialment en el *Convegno* italià.

Hem volgut cenyir-nos tan sols al moment que es precisa en la convocatòria del susdit acte, i més que tot ens ha guiat el desig de respondre a la crida internacional donant senyals d'existència.

ALEXANDRE GALÍ

QUAN JO ANAVA A ESTUDI...

Tracto de ser rigorosament verídic. Per això, en comptes d'una narració seguida, he d'oferir un manadet d'anècdotes sense altra unitat que la del protagonista.

Vaig aprendre les beceroles a un Col·legi del carrer del Governador, posat sota l'advocació d'un arcàngel. M'hi dugueren per-

què era aprop de casa». El mestre era vell. Recordo vagament la seva figura; la trobo tan semblant als dibuixos clàssics del *domine*, que a estones penso si l'hauré confeccionada amb una mala fe irreflexiva. El Sr. Pons, mon primer mestre, ensenyava poc i penosament. Ens concedia dues hores de *recreo*. A més, gairebé totes les tardes ens explicava Història Sagrada davant d'un enorme llibre de sants. En la meua recordança aquestes làmines són l'única cosa d'aquell temps que conserva una color vivent.

Per Nadal el Sr. Pons ens feia aprendre un parlament que havíem de recitar als papàs en l'àpet de mig-dia. Per a mi, i crec que per a tots mos companys, aquest exercici tenia una valor exclusivament musical. Anys després, repetint la cantarella, he arribat a capir el sentit d'aquell agombolament barroc. El començ del discurs té una gràcia infinita. Jo, infant de cinc anys, posant-me dret sobre una cadira, deia:

«Al levantarme de este humilde lugar son tantas y tantas las ideas que acuden a mi mente, que, la verdad, no acierto a coordinarlas. Ante tamaña empresa temo quedarme corto...»

Un dia, el meu pare volgué que llegís en veu alta un rètol de davant de casa: ARQUIMBAU. (Amb quina violència destaquen aquestes lletres en la meua memòria!) No en vaig sortir. Mon pare, indignat, decidí canviar-me de Col·legi. A més — això és segur — va dubtar acerbament de la capacitat mental del seu primogènit.

Vaig ingressar al Col·legi L. P. Fou un trànsit quasi meravellós. Són d'aleshores mos primers records d'inquietut i recreació vagament científiques. Les senyoretetes que regien la classe de pàrvuls eren intel·ligents i sentien l'ofici. Les nocions de Geometria i Geografia em plaïen molt, segurament per la plasticitat amb què ens eren ofertes. Aquella explicació sobre els dies

i les nits, com me suggestionava! Juro que recordo amb una emoció fondíssima la senyoreta A., en mig de l'aula enfosquida, tenint en una mà l'esfera del món i en l'altra un trosset de citri encès.

Aquest Col·legi estava tocant a Gràcia; per anar i venir de casa (vivíem al Portal de l'Angel) travessava tot l'Eixample. Literalment mos horitzons s'estenién. Els pelegrinatges de casa al Col·legi i del Col·legi a casa m'han portat tants de benefets com l'estudi mateix.

A mig dia formava part d'un *acompanyament*. Al matí i al vespre anava en cotxe.

Mes primeres idees polítiques se formaven en el cotxe, precisament. Malgrat que el meu ambient domèstic no fos gaire catalanesc (la meva mare és basco-americana), no sé per quin dolçíssim atzar la meva primera professió política fou rudament catalanista. Cada dia un company de causa i de cotxe portava un escut de les quatre barres pintat en un tros de paper: l'encastàvem al sostre o a la paret. Al passeig de Gràcia, n.º ..., pujaven dos vailets republicans. Quan l'*ayo* abandonava el cotxe per avisar un altre noi, indefectiblement els dos republicans es llançaven contra l'escut per arrencar-lo. Nosaltres, indefectiblement, ens alçàvem a defensar-lo. Hi havia cops de puny fins que tornava l'*ayo*.

De bon hora els de casa permeteren que aquestes anades i vingudes les fes sense companyies oficials. Venia a casa amb el meu germà i molt sovint amb en J. B., mon primer amic veritable. Tot baixant jugàvem un foot-ball convencional que consistia en fer passar de banda a banda de passeig una pilota de cinc

cèntims. A més, fèiem una mena de concurs a «veiam qui de-
duïa més depressa la marca dels automòbils per la forma del
radiador». Entràvem algú dia a veure, durant cinc minuts,
com patinaven en una pista de la Rambla de Catalunya. D'avui
estant els temes de les nostres converses apenes són oviradors...
Sé que érem perfectament feliços durant tres quarts d'hora.

Però la benhaurança suprema d'aquestes èpoques era el ves-
pre del dissabte. Mai el Col·legi no m'havia causat la sensació
d'un lloc de penitència; amb tot i això, la perspectiva de la festa
m'ubriagava. Sortia a les sis emportant-me el davantal: segons
l'ús escolar, entaforava tota la tela en una sola màniga... Em-
butit inolvidable! Al trobar-me al carrer el llençava pels aires
unes quantes vegades. Moltes il·lusions s'alçaven fent-li costat.

Encara anava a pàrvuls, que vaig començar d'aprendre l'ale-
many. L'estranyesa de l'idioma, la figura de Frau K. i unes
estampes de Leipzig que penjaven a les parets de l'aula, em feren
somniair molt. La meua incúria i altres circumstàncies m'han
privat d'organitzar el cabal de mots, conjugacions i declinacions
que vaig adquirir aleshores; de tota manera, aquella precoç
immersió en un medi exòtic m'ha estat visiblement útil. Tal
vegada hagi impedit que en la meua consciència d'infant arribés
a congriar-se cap concepció massa simplista del món i dels
homes.

A la classe de pàrvuls del Col·legi L. P. hi vaig assistir un
any només. La segona classe, dita semi-elemental, no valia de
molt com la primera. Hi regnava una certa lassitut. Llegíem
molta estona. Cantàvem bastant: cantàvem tots els països del
món, tots els regnes i províncies d'Espanya, tots els cantables
de la doctrina, totes les espècies zoològiques. El professor, men-
trestant, obria un calaix de la seva taula i llegia una novel·la.
Tots ens en adonàvem i ho comentàvem. Ningú diria fins a quin

punt refredava els meus fervors de deixeble aquesta petita estratagem del Sr. X. Comprenc que'm va comunicar un sentit de malícia i malfiança que en aquell temps no m'era gens necessari.

Cap als deu anys vaig entrar a la classe de francès. Vet-aquí una memòria dolça i colorida com una miniatura de l'any quaranta. El professor B. tenia un rostre lleig i expressiu assota d'una calba franca. Parlava incessantment, francès i castellà en una promiscuitat frenètica. No cridava cap noi pel seu nom veritable; tots tenien un o dos motius o, almenys, el cognom pronunciat a la francesa. No era pas un professor montessorità... Intervenia en tot. Aleshores que traduïem alguna prosa, l'home inventava una frase estrafalària i tractava de sorprendre la nostra bona fe fent-la passar per versió exacta. Si no la rebutjàvem prestament, l'home ens reptava amb una indignació apòcrifa com les seves versions. A més, el Sr. B. tenia el costum de fer totes les seves meditacions en veu alta. Li sentíem crítiques de tota mena: històriques, religioses, literàries. Ens narrava les seves desgràcies de família: si eren molt feixugues, plorava a llàgrima viva, com un infant. Tenia dies de malenconia fonda que el tornaven — cosa rara! — silenciosos com un ximi.

L'ambient del Col·legi L. P. no era rígid i atuidor com el d'algunes institucions que he entrevist més tard. Un hom s'hi bellugava amb certa llibertat graciosa. De tota manera, el professor B. hi destacava amb un matís francament subversiu. A mida que repenso ma infantesa descobreixo que el professor B. tenia talent. No gosaria — Deu m'en guard! — retreure el seu honorat histrionisme com a model de pedagogies. Però he de declarar amb tota lleialtat que enlloc com en la seva classe he fet adquisicions tan ràpides i fermes.

I això és tot. Tot? Naturalment que altres moltes coses esdevingueren en mon temps pueril. Algunes d'elles fent un esforç reeordatori, podria encara contar-les amb certa precisió. Les altres no. Les altres són escenes i sensacions essencialment nebuloses; canvien de forma i de color segons les hores i els dies.

Segurament per això són la part més selecta i penetrant de mes enyorances.

CARLES SOLDEVILA

POSITIVISME I IDEALISME EN LA CIÈNCIA DEL LLENGUATGE

per KARL VOSSLER

(Continuació)

Així, doncs, quan Gröber diu d'un gir gramatical: «pertany a la sintaxi afectiva», ell, en darrer terme i puntualitzant minuciosament totes les salvetats, no vol dir altra cosa que més o menys el següent: La manera de dir A, en comparació amb la manera de dir dominant en la regió B i de l'època C, és de tal natura que tan aviat com se prova de posar-se en l'estat d'ànim de l'autor D, ha de suposar-se que ell quan usà aquella se trobava més aviat en un estat d'excitació sentimental que en un de repòs, o que almenys va tenir l'intenció de donar a la seva llengua un segell preferentment afectiu, d'expressar també formalment en la construcció de la frase l'intensitat de l'interès que tenia en allò que deia.

Recordem ara que, segons la nostra definició, la natura de l'estilística radica en la fonamentació idealística de l'expressió

parlada com a creació purament individual; d'aquesta manera és clar que el mètode de Gröber no és aplicable a l'estilística en sentit rigorós. Gröber vol fonamentar la manera de dir A, no purament en la seva connexió amb l'individu D, sinó que també vol precisar sa natura amb la comparació amb els usos parlats B i C. El presentar la llengua i en especial la construcció de la frase com un ús convencional, és cosa de la Sintaxi positivista. Per això Gröber ha reconegut molt justament la posició especial del seu sistema quan ell, després de l'exposició dels fonaments, escriu: «Aquí es toquen la Sintaxi i l'Estilística» (1).

«Sintaxi i Estilística», no Estilística i Sintaxi. En aquest punt la crítica que s'ha assajat repetidament en la concepció de Gröber, pot intervenir amb gran eficàcia (2). Amb tota la raó pot la crítica objectar: de la Sintaxi a l'Estilística no hi ha cap pont científic. L'únic camí possible corre inversament de l'Estilística a la Sintaxi. Segons sa pròpia natura, tota expressió parlada és creació espiritual, individual. Per expressar una intuïció interior no hi ha sinó una forma única. Tants individus, tants istils. Traduccions, imitacions, perífrasis, són noves re-creacions individuals que poden ser més o menys semblants a l'original, però que mai no són iguals a ell. L'ús sintàctic i les regles del parlar són conceptes nats de l'estudi empíric, positivista i extern, que no poden subsistir davant d'una ciència de llenguatge rigorosament crítica i idealista. Si els homes s'entenen parlant uns amb altres, això no es deu a la comunitat de les convencions de llenguatge o del material lingüístic o de la construcció de la frase, sinó a la comunitat de la facultat de parlar. «Comunitats lingüís-

(1) Loc. cit.

(2) Cp. B. Croce. *Di alcuni principi di sintassi e stilística psicologiche del Gröber* en els *Atti dell' Acad. Pontaniana*, vol. xxix. Vegi's també la seva rèplica en *Literaturblatt für germ. u. rom. Philol.*, 1900, especialment les pàgs. 25 i següents, que ara jo no mantindria en tots els punts; a més la contestació de Croce en *Flegreo*, Nàpols, vol. II, 1er d'Abril; les meves observacions en la *Zeitschrift für romam. Phil.* 1903, p. 352 fins a la 364 i finalment l'aclaració de Croce en *La Critica*, vol. II, pàgs. 252-258, Nàpols 1904, amb la qual pot considerar-se dita la última paraula sobre aquesta qüestió.

tiques», dialectes, etc., no n'hi ha en realitat. Aquests conceptes se són formats mitjançant agrupaments més o menys arbitraris i són un altre error del positivisme. Tanqueu dos o més individus que pertanyin a les «comunitats lingüístiques» més heterogènies i entre les quals no hi hagi cap convenció lingüística comuna; què en resultarà? Doncs que, en virtut de la llur facultat de parlar, no passarà gaire temps sense que s'entenguin. D'aquesta manera se són formades la llengua anglesa i moltes altres; d'aquesta manera té lloc tota evolució lingüística, i actúa tota vida lingüística. Cadascú hi aporta el seu petit concurs, cadascú hi participa creant. Parlar és creació espiritual. Una llengua, en el més propi sentit de la paraula, no pot ser apresada, sinó, com diu Guillem de Humboldt, sols pot ésser «despertada». Parlar per instint d'imitació és l'afer del papagall. Per això el papagall no té tampoc cap istil, no és cap centre lingüístic. Es, per dir-ho així, la convenció lingüística personificada, la pura passivitat; ell parla per imitació, però no crea la llengua. Una mica de papagall s'amaga certament en el fons de cadascú: és el dèficit o el passiu en la nostra facultat de parlar; així, doncs, no res de positiu, no res d'existent, no cap principi independent, sobre el qual se pugui fonamentar una ciència. Allí on comença el dèficit, cessa la facultat de parlar i allí es troba ensems la frontera de la ciència del llenguatge. Estudiar una llengua com convenció i regla, és equivalent a estudiar-la no científicament. Ergo, la Sintaxi no és cap ciència, tan poc com la Teoria de la flexió i la Fonètica. Tot aquest camp de disciplines gramaticals és un gran cementiri instal·lat pels incansables positivistes, on hi ha curosament enterrats en tombes col·lectives i individuals tota mena de fragments morts del llenguatge, i les tombes mostren inscripcions i són numerades. Qui no s'ha sentit oprès per la fetor corrupta d'aquesta filologia positivista?

Tendre un pont desde la Sintaxi a l'Estilística, és el mateix que voler resucitar els morts. Els vius se'ls pot matar i enterrarlos; i això fan diàriament amb la llengua viva molts cents de

mestres d'escola de totes bandes. Però el procediment de Gröber — per seguir aplicant la mateixa imatge — fóra equivalent a un miracle. I així és de fet. Però en això jo veig no el seu punt feble, sinó el seu mèrit.

Osthoff, igual que Gröber, se manté primerament en les regles del llenguatge, en les classes d'expressió tradicionals o bé creades de bell-nou del positivisme, i d'aquest material mort treuen certs grups en els quals, després, proven pel mitjà d'una interpretació idealista de reinfondre sentit i vida.

Però nosaltres hem sostingut que a cada expressió individual correspon un contingut espiritual particular i igualment individual. Així, doncs, com se pot trobar una rel psíquica comú de diferents grups d'expressió, si cada expressió té la pròpia rel? Pot objectar-se que les diferències individuals en expressió i contingut consenten molt bé una semblança general. A més d'això, pot objectar-se que continguts espirituals semblants han de produir també necessàriament formes d'expressió semblants; — si no fos així, tot el principi idealista de causalitat seria fals.

Aquestes investigacions generals, nomenades «lingüístico-psicològiques», se fonamenten en l'hipòtesi que la relació de l'esperit amb la forma parlada no és una relació casual, sinó una de rigorosament causal. Parteixen de les regles positivistes del llenguatge, les destrueixen i posen en son lloc no regles noves, com podria pensar-se, sinó màximes generals i àmplies, segons les quals es pot comprendre la vida del llenguatge de dins a fóra.

Trad. de M. DE MONTOLIU

(Seguirà)

ELIAS METCHNIKOFF

Per una curiosa coincidència, el gran biòleg rus morí a l'edat que ell havia calculat com a límit natural de la vida activa normal, en les actuals condicions de l'existència humana. Metchnikoff, trespasà a 71 anys, a l'hospital de l'Institut Pasteur, el 15 del prop-passat juliol.

Eliás Metchnikoff, popularíssim a França, on el consideraven com un dels seus, nasqué el 3 de maig 1845 a Ivanovka, prop de Kharkoff, d'una família originària de Moldàvia.

Estudià a Petrograd. A 18 anys, publicà sa primera memòria original: un treball sobre una *Vorticella*, a la que seguí un estudi sobre un *Nemàtode*. Desitjós d'estudiar en millors condicions, anà a Alemanya on fou deixeble de von Siebold i de Leuckart, — de 1864 a 1870. — Visqué a Gissen, Göttingen i München.

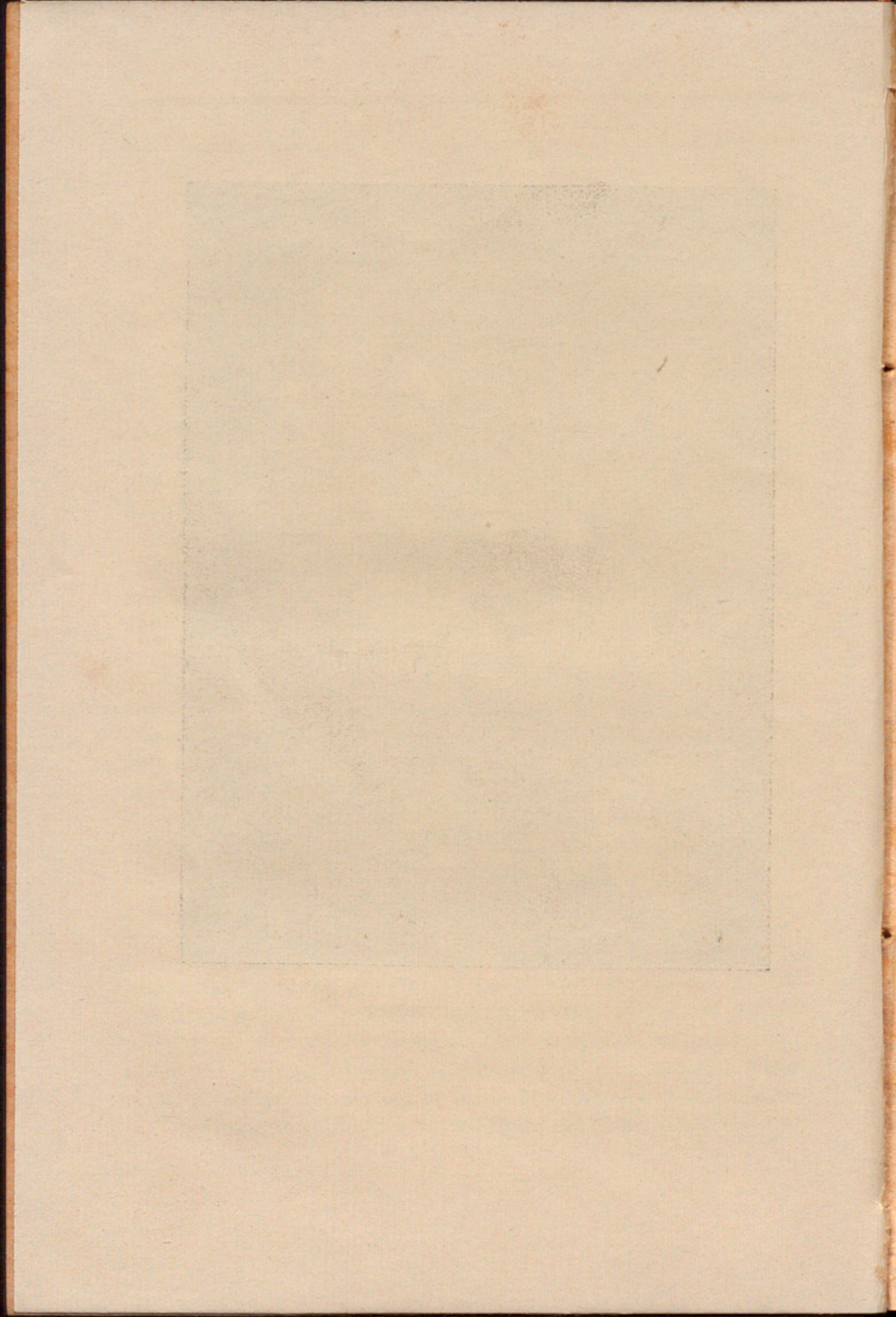
En 1865 publicà sa coneguda memòria sobre l'evolució d'un cuc nemàtode, l'*Ascaris* o *Rhabdonema nigrovenosa*, demostrant que aquest paràsit hermafrodita del pulmó de la granota dóna la vida a una gènere de cucs sexuals vivípars — classats en el gènere dels *Rhabdiles*, — i que, després d'un curt sojorn en el llot, retorna a ser paràsit de la granota, però per habitar en el tub digestiu en lloc del pulmó. L'importància d'aquesta descoberta excità àdhuc l'enveja de Leuckart.

Aquest bon èxit l'agullona, i Metchnikoff estudia els cucs microscòpics, troba un nou rotífer (1866), l'*Apsilus lentiformis*; segueix les seves recerques embriogèniques juntament amb son íntim amic Kowalesky i les seves noves descobertes sobre l'evolució dels animals inferiors li permeten demostrar que nombroses formes descrites sota noms diferents, i àdhuc classades en grups molt sovint llunyans, en realitat no són sinó els representants d'una mateixa espècie, que segueixen un cicle d'estrany poliformisme.

L'entusiasme multiplica les energies del jove biòleg. Viatja;

ELIAS METCHNIKOFF

fa la coneixença de Claparède i de Della Chiaje, en el Laboratori de Nàpols; sa anomenada s'estén. Estudia a les estepes del Volga, a Tenerife i Madera. Viu temporades a Messina i Palermo.

En 1870, en plena joventut i activitat, el nomenen professor de Zoologia de l'Universitat d'Odessa, justament quan el cèlebre Alexandre Agassiz confirma la conclusió de Metchnikoff sobre aquella curiosa larva, la *Toruaria*, descoberta pel naturalista alemany Johannes Müller, — el qual la considerava com una larva d'estrella de mar — larva que es transforma en un veritable cuc marí, el *Balanoglossus*, de Della Chiaje, la curiosa organització del qual havia cridat l'atenció de Keferstein. La larva del *Balanoglossus* té molta semblança amb la de les estrelles de mar, observant-se en l'adult alguns caràcters que l'acosten als vertebrats inferiors. D'aquí la possibilitat d'un parentiu entre les estrelles de mar i els vertebrats i la d'objectivar el *Balanoglossus* com un llunyedà avant-passat d'aquests, ensems que la de poder incloure, en l'arbre genealògic dels mateixos, les estrelles de mar.

Els fets confirmatoris, acumulant-se, enardiren el jove Metchnikoff a tentar una teoria general de l'embriogènia i de la formació dels òrgans, un poc diferent de la haeckeliana, que aleshores (1877) regnava quasi com a dogma científic. Haeckel pretenia establir que la forma primitiva de tots els organismes era una bossa de dobles parets, separades per una cavitat, destinada a esdevenir la cavitat general del còs. La paret interna de la bossa corresponia a la cavitat digestiva; l'externa, al tegument. Aquesta concepció, confirmada per nombrosos fets, és la que s'anomena la *Gastraa-Theorie*. Però, reprenent Metchnikoff l'estudi del *Geodesmus bilincatus*, objecte d'una de les seves primeres memòries, descobrí que el tub digestiu de aquest planari en el primer estudi del seu desenrotlle no forma cavitat — fet absolutament contrari a la cèlebre teoria de Haeckel, tan en boga. Enc que els treballs de Metchnikoff i les seves troballes en l'estudi de les Esponges calcàries, els Equinoderms, els Etmòfors, etc., el conduïen a idees molt diferents de les del professor de Iena sobre l'origen

de les cèl·lules endodèrmiques i mesodèrmiques, tant la conclusió que es despenia de l'estudi del *Geodesmus bilincatus*, com la del parentiu dels equinoderms i els vertebrats, eren una mica prematures.

Aquest és el període de més treball i, potser, el de les idees més fecundes de Metchnikoff. Les memòries originals, particularment sobre embriogènia, es multipliquen, essent la resultant lògica dels seus estudis la base del que més tard seràn les cèlebres teories de l'immunitat contra les malalties infeccioses i la *fangocitosi*. Abans d'establir aquesta teoria (1883) havia ja parlat en una memòria en el *Zoologischer Anzeiger* (1880) de la digestió cel·lular. En realitat, pels treballs de Jeffrey Parker, Stricker, Robert Kock, Cohnheim i el mateix Haeckel, l'idea estava dins l'ambient: Metchnikoff la precisa.

L'idea concreta de la digestió cel·lular — idea que després el conduirà a la *fangocitosi*—li és aportada per l'estudi atent de l'embriogènia dels *Ofiurs* i els *Ursins*, on pot observar cèl·lules mòbils que, després de nedar un cert temps en el líquid de la cavitat general, es fixen en punts determinats i esdevenen elements de teixits i d'òrgans netament especificats. En canvi, altres cèl·lules, derivades del mesodermi, són sempre lliures i mòbils dins dels líquids de l'organisme, es multipliquen abundantment segons les circumstàncies, ensems que el llur intens metabolisme els permet absorbir, elaborar, digerir els cadavres de cèl·lules i englobar els elements estrangers que troben, adés vius, adés morts, comportant-se, com diu Duclaux, citat per Langlois, com veritables glàndules unicel·lulars. Aquestes cèl·lules *menjadores* són les dites *fangocites*; la llur funció s'apel·la, la *fangocitosi*.

Aquesta teoria de les cèl·lules menjadores de bacteries rebé un apoi formidable amb les notables observacions de Metchnikoff sobre les *Daphnies*. Aquests petits, transparents crustacis són atacats per un paràsit: el *Monospora*. Si les cèl·lules mòbils, circulant en el líquid vascular de les *Daphnies*, absorbeixen, triomfen, com tan sovint se diu, del *Monospora*, la *Daphnia*, viu; si

en aquesta contínua lluita les forces amaebianes són més febles, el petit crustaci mor.

Els fagocites són els leucocites, o glòbuls blancs de la sang, en l'home i en els vertebrats. Se'n formen en els ganglions limfàtics, la medul·la, els foliculs de l'intestí; n'hi ha de distintes menes i tenen funcions diferents. Cada mena de fagocites té les seves particulars preferències, sa pròpia funció i sa certa espècie d'enemics o microbis noïbles. La fagocitosi no és solament un mitjà de defensa de l'organisme, sinó que pren activa part en les transformacions que s'operen en els sers vivents. I àdhuc en la reproducció dels organismes juga important paper, ja que, com diu molt bé E. Perrier, «l'ou és un fagocite dels més actius, que s'alimenta dels ous més petits i febles que l'envolten».

En 1884 Metchnikoff publicà sa cèlebre memòria *La lluita de l'organisme contra els microbis*, on es desenrotlla per primera vegada aquesta idea i es tracta de demostrar que, en l'organisme humà, com en tots els organismes diferenciats, els fagocites s'han desenrotllat en virtut de les lleis de la selecció com a defensa contra els atacs dels microbis patògens. El biòleg rus demostrà després que els fagocites segreguen ferments que ataquen als microbis invasors, així com altres substàncies — les anti-toxines, per exemple — que contribueixen a protegir l'organisme, neutralitzant el verí dels infinitament petits.

Metchnikoff posà de relleu la gran importància de la teoria en ses *Leçons sur la pathologie comparée de l'inflammation* (1892), lliçons avui clàssiques, i en son volum *L'immunité dans les maladies infectieuses* (1901), on aquestes idees són exposades d'una manera veritablement magistral.

A més de la teoria de l'immunitat, que és, en oert mode, una conseqüència de la teoria de la fagocitosi, Metchnikoff ha donat encara estudis curiosíssims que la premsa, àdhuc la diària, ha curat de popularitzar, talment que no existeix persona mitjanament il·lustrada que, *grosso modo*, no els conegui. Entre ells se pot recordar l'estudi de la vellura i les seves causes, que dona

en son llibre *La Nature de l'homme* (1903), on indica, com a remei contra les bactèries parasitàries que contenen el processus degeneratiu de l'organisme, o sia: l'ús del bacil·lus làctic, de la llet agre, del Kephir, del yougourth, etc., que segons ell — i cregut i practicat per molts metges, — són poderosos agents terapèutics i profilàctics. Per evitar el perill de donar lloc a la producció en l'intestí de fermentacions especials — fermentacions que donen el *scatol*, el *iudol* i altres productes provocant l'arterio-esclerosi, — Metchnikoff creia en la possibilitat de corregir amb èxit l'intestí de l'home. El tub intestinal ideal, per al savi rus, hauria estat l'intestí rectilini dels peixos. En *Essais Optimistes*, la segona edició dels quals aparegué en 1914, poc abans de la guerra, insisteix en les seves idees d'una manera escaient sempre, genial a voltes. *Essais Optimistes* és un bell llibre de vulgarització científica, ple d'una fe quasi mística en l'esdevenidor de l'home. *Essais Optimistes* és el darrer llibre del gran Metchnikoff.

La llista de les seves obres, apart els volums citats, es compon exclusivament de memòries publicades en les revistes professionals, que solament interessen als que es dediquen a aquest ram d'estudis. Bona part de la seva obra es pot trobar en els *Annales de l'Institut Pasteur*. Publicà també alguns treballs de vulgarització en *La Revue*, antiga *Revue des Revues*, i altres revistes.

Metchnikoff, que vivia a París des de 1887 i que ingressà a l'Institut Pasteur en 1896, gràcies a la gran transcendència pràctica dels seus estudis i idees, sia en el terren patològic o embriogènic — estudis sobre el càncer, l'avariosi, vacunes, etc. — fou nomenat membre de la majoria de les Societats científiques importants del món: ocupà el lloc de Pasteur en la Societat Reial de Londres; a la mort d'aquest compartí la direcció de l'Institut amb l'il·lustre Roux; el Congrés Internacional de Medicina de 1913 li concedí la més alta recompensa, i, finalment, en 1908, guanyà el premi Nobel, que partí amb el célebre Ehrlich.

C. DE DOMENECH

GUILLEM TELL

DE

FREDERIC SCHILLER

versió catalana

per

LES ALUMNES DE L'ESCOLA DE BIBLIOTECÀRIES

(Continuació)

ACTE TERÇ

Pati davant la casa de Tell. — TELL està ocupat amb una destral de fuster. — HEDWIG en treballs de la casa. — WALTER i GUILLEM en el fons juguen amb una petita ballesta.

ESCENA I

WALTER (*Cantant.*) Amb la sageta i l'arc el caçador passa per muntanyes i valls ja al primer raig del matí. Així com el milà és rei en l'imperi dels aires, el caçador reina lliurement per muntanyes i abims. Séu és el vast espai, el que la seva sageta ateny, el que s'arrossega i vola és presa seva. (*Ve corrents.*) La corda se m'ha trencat. Arregla-me-la, pare.

TELL Jo no. Un bon caçador se l'arregla ell mateix. (*Els infants s'allunyen.*)

HEDWIG Els infants comencen aviat a desaparar.

TELL Qui vol esdevenir un mestre, s'assaja aviat.

HEDWIG Ah! Deu vulgui que no ho aprenguessin mai!

TELL Han d'apendre-ho tot. El que vol estar bé durant la vida ha d'estar preparat a ofensa i defensa.

HEDWIG Ah! No hi ha ningú que trobi la seva tranquil·litat a casa.

TELL Mare, jo tampoc no puc. La naturalesa no m'ha criat per ser pastor. Tinc de perseguir sense treva un objecte fugitiu.

GUILLEM TELL

Perquè jo sols gaudeixo molt de la vida quan cada dia en faig nova presa.

HEDWIG I no penses en l'angúnia de l'esposa que s'aturmenta mentrestant esperant-te. El que els moços m'han contat de les vostres excursions perilloses, m'ha omplerta d'esglai. A cada sortida el cor em diu que no tornaré a veure't més. Et veig perdut per muntanyes de gel salvatges, saltant de roca en roca, veig com les daines et boten per darrera i t'arrosseguen a l'abim, com una allau d'hivern et sepulta, com la neu enganyadora s'esquerda sota teu i enfonsant-te restes enterrat viu en la terrible fossana. Ai! la mort arreplega l'agosarat caçador dels Alps de cent diverses maneres. Es un ofici desgraciat que menaça sempre a l'abim.

TELL El que vigila alerta al seu entorn amb el seny serè, que confia en Deu i les seves forces, se lliura fàcilment de tots els riscos i necessitats. La muntanya no espanta a qui és nat en ella. (*Ha acabat el seu treball i llença la destraval.*) Ara, penso que tindrem porta per anys i dies. La destraval a casa estalvia el fuster. (*Pren el berret.*)

HEDWIG Aon vas?

TELL A Altorf, a casa el pare.

HEDWIG No rumies pas res perillós? confessa-m'ho!

TELL Dòna, còm pots pensar-ho?

HEDWIG S'està conjuminant alguna cosa contra el governador. Sé que s'ha celebrat una assemblea en el Rùth i que tu ets de la lliga.

TELL Jo no hi era... però no abandonaré el país si em crida.

HEDWIG Et col·locaràn a on hi ha el perill; se't donarà la pitjor part, com sempre.

TELL Aquesta pertoca al que té força per desempenyar-la.

HEDWIG Durant la tempesta vas passar un unterwaldès a l'altra banda de llac. Miracle fou que us en escapéssiu. Es que no pensaves en els fills i la dòna?

TELL Estimada meva, pensava en vosaltres, i per això vaig salvar un pare amb fills.

HEDWIG Navegar pel llac furiós! D'això no se'n diu confiar en Deu, d'això se'n diu tentar-lo.

GUILLEM TELL

TELL Qui massa rumia, obra poc.

HEDWIG Sí, ets bo, caritatiu, serveixes a tot-hom, però quan tu mateix estiguis en la necessitat, no t'ajudarà ningú.

TELL Deu vulgui que no necessiti mai ajuda.

(Pren la ballesta i sagetes.)

HEDWIG A on vas amb la ballesta? Deixa-la aquí!

TELL Quan em manquen les armes, em manca el braç.

(Els minyons tornen.)

WALTER Pare, a on vas?

TELL A Altorf, fill meu, a casa l'avi. Vols venir?

WALTER Sí, ja ho crac si vull venir.

HEDWIG El governador, ara, és allí. No hi vagis a Altorf.

TELL Avui mateix se'n anirà.

HEDWIG Peixò deixa'l partir primer. No et facis reparar, ja sabs que ens odia.

TELL La seva mala voluntat no pot perjudicar-me gaire, faig el que és dret, i no temo cap enemic.

HEDWIG Qui fa el que és dret, tot just és qui ell avorreix més.

TELL Perquè ell no pot arribar-hi. Malgrat d'això, penso que el cavaller em deixarà en pau.

HEDWIG Sí, ja ho sabs tu?

TELL No fa gaire temps que anava a caçar pels rostos salvatges de la vall del Schächen, deserta de rastre de persona humana; jo tot sol seguia un senderó pendís d'una penya, on no era possible fer lloc a ningú, puix sobre meu hi havia l'espadat de la roca i a sota bullia terriblement el Schächen. *(Els minyons s'apreten a dreta i esquerra del seu pare i el miren amb tensa curiositat.)* En aquell moment el governador venia a l'encontre de mi; ell tot sol amb mi, puix també anava sol, senzillament home a home i al costat de nosaltres l'abim. Quan el senyor m'ovirà i em va conèixer, ell, que feia poc que em castigava durament per una petita falta, i em veié que anava avançant amb l'arma gallarda, va perdre el color, els genolls se li segaven, i vaig veure que estava a punt d'estimbar-se... Aleshores va fer-me llàstima, i acostant-m'hi amb humilitat vaig dir-li: «Sóc jo, senyor governador.» Però ell no podia produir ni un pobre sò amb

la seva boca. Només amb la mà, en silenci, va senyalar-me que continués el meu camí. Llavors vaig continuar endavant i vaig trobar-li la seva escolta.

HEDWIG Ha tremolat davant teu? Ai de tu! No et perdonarà mai que l'hagis vist feble.

TELL Perxò el defujo, i pel mateix no em cercarà.

HEDWIG No hi vagis avui. Es millor que vagis a caçar.

TELL Què et passa?

HEDWIG Estic anguniosa. No hi vagis.

TELL Còm ho pots estar sense haver-hi raó?

HEDWIG Pel mateix, perquè no hi ha raó. Tell, queda't aquí.

TELL He promès d'anar-hi, estimada meva.

HEDWIG Hi has d'anar doncs, vés, però deixa'm el noi.

WALTER No, mareta. Jo aniré amb el pare.

HEDWIG Walti, vols deixar la teva mare?

WALTER També et portaré alguna cosa bonica de l'avi.

(Se'n va amb el seu pare.)

GUILLEM Mare, jo em quedo amb tu.

HEDWIG *(Besant-lo.)* Sí, tu ets el meu fill estimat, tu sol encara em restes.

(Se'n va al portal del pati i segueix amb la vista llarg temps els que s'allunyen.)

(Seguirà)

LA PEDAGOGIA EN ELS CURSOS
MONOGRÀFICS
D'ALTS ESTUDIS I D'INTERCANVI

LA PEDAGOGIA DE GIOVANNI GENTILE

Aquest ha estat el tema desenrotllat pel Sr. d'Ors en el seu curs. L'any passat, al tractar de la Filosofia com a fonament de la Pedagogia, va demostrar la necessitat de donar a aquesta una base racional i científica, de completar en certa manera l'obra de Herbart fugint, però, de l'intellectualisme herbartià. Ara es serveix el Sr. d'Ors de Giovanni Gentile com a representant dels corrents idealistes dintre la Pedagogia, per corroborar el ja dit, per insistir sobre les idees donades valent-se de què aquestes han pogut ser elaborades en la ment dels que l'any darrer assistiren també a les seves lliçons. Que exposi el Sr. d'Ors les teories de Gentile no vol dir que estigui en tot conforme amb el que diu aquest; moltes idees són acceptades per ell, però d'altres són tan sols indicades perquè cadascú hi doni el crèdit que la seva raó li dicti. — Es Giovanni Gentile professor a la Facultat de Filosofia de Palermo; se'l coneix, sobre tot, com a col·laborador de Croce en la revista *La Critica*. L'obra que més ens interessa d'ell és un Sumari de Pedagogia, que ve a ser un llibre de text contra els llibres de text. En ell suprimeix Gentile les divisions de la Pedagogia; escombra tot artifici i vol apartar-se de l'empirisme de la Pedagogia. Podem considerar la seva obra sota tres aspectes: filosòfic, científic i didàctic. Aquestes divisions serviren de tema a les lliçons que comprengué el curs del Sr. d'Ors. Les dues primeres es consagraren a l'exposició filosò-

fica; la 3.ª, a la Pedagogia general, i la 4.ª, a la Didactica. (Com veurem, aquestes divisions són tan sols aparents, ja que per Gentile no tenen existencia autònoma la Pedagogia ni la Didactica.)

L'idea en què es basa la concepció filosòfica de Gentile és que la veritat viu dintre l'esperit: que tota idea té existencia en ell, no havent-hi, en realitat, cosa desconeguda per l'esperit. Sembla això un xic paradoxic i dificil d'acceptar, però resta descartada la dificultat considerant que cal referir-se, no a un esperit determinat, sinó a l'esperit universal. L'individualitat lleva a l'esperit el caràcter de subjecte per donar-li el d'objecte; per tant, el limita. Altra dificultat pel que volem demostrar, és la qüestió del temps, ja que no es concebeix que una cosa hagi estat i estigui sempre en l'esperit, però cal tenir en compte que en l'ordre espiritual l'abans i el després és aparent. Les coses són eternes i eren ja en nosaltres fóra del temps. «L'esperit no coneix el temps, l'esperit no coneix l'abans i el després, tot en ell i en la floració d'ell és simultani.» Resoltes aquestes dues dificultats, es pot ja afirmar que les veritats han existit sempre en l'esperit i per això poden arribar a ell; 2 i 2 són 4 es pot aprendre, perquè ja és un pensament i no cosa exterior al pensament. No es cregui, però, que tot coneixement és adquirit de seguida. La veritat està en el nostre esperit de manera potencial, i per donar-li realitat és precis treballar. Si tota idea té existencia en l'esperit, tot coneixement serà un acte d'auto-consciència, ja que el tornar l'esperit sobre si mateix o reflexionar és consciència. En la Nociologia vulgar es separa el coneixement que l'esperit té dels objectes del que té d'ell mateix, però, segons la Nociologia idealista, tot coneixement és consciència. Les funcions espirituals han estat descrites de manera taxonòmica, però és precis veure per damunt d'elles una unitat viva que les compregui totes, tal com la Biologia respecte a les classificacions dels éssers vius. La Psicologia de Gentile, seguint aquest principi, té per norma escombrar totes les divisions substituint-les per l'afirmació de la plenitud

constant funcional de l'esperit. En l'esperit, diu, no hi ha sensibilitat, intel·ligència, ni voluntat com a potències diverses; l'esperit és sempre un a través de les seves manifestacions. Seguint les classificacions que fan els psicòlegs, ens trobem amb sensacions, sentiments, percepcions, conceptes, etc. Gentile no admet l'existència independent de cap d'aquestes varietats. Per la sensació, lo aparentment exterior passa a lo aparentment interior, però en realitat no hi ha coneixement que entri de fóra a dins, perquè tota idea té existència dintre l'esperit. Comencen els psicòlegs per separar les sensacions internes de les externes, la qual cosa, segons Gentile, no té fonament, ja que sols hi ha localització segons l'òrgan sigui intern o extern; la base de la classificació és l'estímul, no la sensació mateixa. Altra classificació pren per base el contingut i es fa obeint a la diversitat de sentits. (La variabilitat d'opinions — uns reconeixen 5 sentits, d'altres 7, etcètera — fa dubtosa aquesta classificació.) Gentile diu: S'afirma que el continent de les sensacions és sempre anàleg i que només es diferenciï pel contingut, però ¿amb quin dret separem unes sensacions d'altres i fem una síntesi entre algunes que si bé conceptualment tenen relació, empíricament les veiem distanciades? Hauríem de considerar tanta varietat de sensacions com diversos estímuls existeixen, o bé, al contrari — i aquest és l'esperit de la Filosofia — concloure que pel contingut tampoc es diferenciï les sensacions. La sensació és cosa pura sense interioritat ni exterioritat, continent ni contingut. Sols existeix una activitat única que s'anomena esperit: sensació és esperit. — Es sol considerar el sentiment un grau més amunt que la sensació. La Psicologia tradicional diu que en rebre's la sensació s'experimenta plaer o dolor segons l'estat de l'esperit; però *estat* sembla incloure la passivitat de l'esperit, i el que troba la sensació no és alguna cosa d'inert que pugui canviar, sinó alguna cosa que té de continuar. El dolor és sols la limitació de l'activitat, l'aparent contradicció de l'esperit. La condició de l'esperit és l'activitat; per això el procurar-se-la resol el dolor. La vida espiritual en la seva rea-

litat positiva és plaer. L'home adolorit només pot ser-ho momentàniament: o surt del dolor, o cau en l'abim i mor espiritualment. Plaer és vida. Sensació i plaer són una mateixa cosa, perquè sensació és esperit i plaer és esperit, és creació.—Es separa la sensació de la percepció dient que aquesta és l'advertiment de la sensació. Pot admetre's això quan se fa un estat de la sensació; però si tot coneixement és consciència, és inútil fer una nova categoria per separar sensacions inconscients d'altres conscients percepcions.— Segons la teoria associacionista, de la qual participa Herbart, lo general es forma de diverses experiències singulars. Aquest procés, que és clar pel pensament corrent, resta per terra amb la teoria idealista; segons ella, no té necessitat l'esperit de rebre sensacions successives, ja que obra sempre en tota sa plenitud i no associant donades diverses. Admesa l'unitat funcional de l'esperit, podria encara restar el dubte, que existeixen, com entitats independents, activitat cognoscitiva i activitat volitiva. Però hem ja vist que fins els processos de coneixement són actes de creació: són alguna cosa que surt de nosaltres i no que entra en nosaltres. «La veritat es suscita de dins, no es reb de fóra.» Pel que anomenem voluntat projectem també en certa manera fóra de nosaltres alguna cosa que estava en nosaltres mateixos. No hi ha, doncs, diferència entre els dos processos. Conèixer és activitat i voler també; són operacions anàlogues en el seu procés i també en el seu resultat. Al conèixer formem una idea i al crear no podem donar altra cosa que idees. L'home no crea matèria. Es veu clara l'identitat entre conèixer i fer, tenint en compte que per *apèndre* una cosa el millor és *fer-la*. En la simple afirmació, que res té de metafísica, que la pràctica instrueix, es troba l'afirmació d'una no diferència entre el conèixer i el fer; per tant, entre l'intel·ligència i la voluntat. Si fossin dues potències distintes, l'una no podria suplir a l'altra. — Aquesta fou la matèria tractada en les dues primeres lliçons.

En la terça es va parlar de la Pedagogia.

La Pedagogia gentiliana deriva de la concepció filosòfica de

l'idealisme. Des de la primera, i potser única temptativa de constitució científica de la Pedagogia — amb Herbart — és clàssic considerar aquesta com punt de congruència entre la Psicologia i l'Ètica.—Fins ara només hem vist Psicologia i sembla que tenim de tractar de l'Ètica, però per Gentile la diferència entre Ètica i Psicologia és també vana. Com sia, diu, que tota realitat és esperit, la ciència que tracta de l'esperit inclou tot lo referent a ell. Els nostres ideals formen també part de l'esperit; en ell se troba no solament el que és, sinó el que deu ésser. Per tant, la Psicologia completa inclou la Ètica. — La Pedagogia, doncs, sols pendrà els seus fonaments en la Filosofia — ja que la Psicologia no és sinó Filosofia. — Però ¿per què considerar la Pedagogia com cosa a part?, diu Gentile. Aquell que rebutja la distinció entre ésser i deure ésser no pot admetre l'existència autònoma de la Pedagogia. (El Sr. d'Ors no exclou la Ètica dels fonaments de la Pedagogia ni diu que aquesta es redueixi per complet a una Filosofia.) Creu Gentile que el considerar la Pedagogia com a tècnica especial ve de certs prejudicis, que ell procura esvair. Un d'ells consisteix en la distinció que es fa entre ensenyat i ensenyador; distinció que resta anul·lada tenint en compte que l'obra didàctica és una i deu complir-se a la vegada en dos; que sols educant-se s'educa. «Aquell que ensenya s'ensenya.» No es pot provocar el procés espiritual sense seguir-lo i únicament en la proporció que es provoca el propi esperit a la creació es provocarà el pretès esperit dels altres, i únicament en la proporció que ensenya als altres aprèn un mateix. Perquè no hi ha aquest esperit i aquest altre, sinó l'esperit universal. El que ensenya, no té de veure un estrany davant seu, i ha de prescindir del que ell creu ésser per concebir una unitat subjecte-objecte. Un altre prejudici és creure que l'objecte de la Pedagogia és el noi. Però la Pedagogia és procés que es realitza sempre i no té de limitar-se a una època de la vida. L'anomenada Pedagogia de l'infant és un retall de la Pedagogia general; el camp d'aquesta és molt més extens, ja que formen part d'ella

la premsa, la carta, la conferència, la política, etc. Basant-se en què la Pedagogia té per objecte l'infant, s'ha volgut pendre per fonament d'ella un capítol especial de Psicologia amb el nom de Paidologia. Gentile no l'admet i nega els seus principis establerts sobre el jòc i l'imitació. Es considera el jòc com característic de l'activitat del noi, però en realitat no és sinó un treball vist de fòra, un aplaçament de l'utilitat. Tampoc és cert que el noi només imiti. Tota activitat de l'esperit és creació, i el que imita, en el moment de realitzar el treball és també un creador. La valoració podrà després diferenciar el treball original de l'altre, però en el procés espiritual tot és crear. Un altre prejudici que fa creure en l'existència autònoma de la Pedagogia, és el fer d'aquesta una funció especial. No existeix, diu Gentile, un saber que ensenyi la manera de fer escola. Socialment existeix el tipus de l'home que ensenya, però en la seva realitat funcional no hi ha mestre i no mestre. El fet mateix d'admetre l'acció de la Pedagogia com influència d'un esperit sobre un altre — o millor encara, activitat de dos o més esperits considerats en un de sol — ja fa comprendre que no és patrimoni d'un individu especial. Es defineix el mestre com l'home docte en els mètodes, a diferència del savi, que és docte en les coses; però el que només coneix mètode no coneix res; només posseeix un saber buit; per consegüent, un no saber. No existeix una Física i un mètode per ensenyar Física. No hi ha altre procediment per ensenyar-la que la Física mateixa, i al fer-ho és precís, en certa manera, *reinventar-la*. S'ensenyarà amb la ciència mateixa i només allò que es reapren cada dia. No és la possessió de la ciència que fa el bon mestre, sinó l'adquisició. Millor ensenyant de Història Natural serà l'estudiant — a condició que treballi artísticament — que el que tingui una Història Natural ja formada, que la tingui com un fet i no com un acte. En general, serà mestre aquell que mostri com se fa un objecte i deixi participar als altres de la seva elaboració. — Però hem ja dit que socialment es necessiten mestres i serà precís preparar-los perquè no tothom és un geni. Ja

l'any darrer deia el Sr. d'Ors: no tothom és Pestalozzi o Fröbel, no tothom pot fer grans coses, però tots podem crear alguna cosa o reproduir en nosaltres el que d'altres han fet; aquesta serà la preparació del mestre: crear i aprendre de convidar a la creació. Gentile creu que el mestre ha de formar-se veient per medi de la Biografia el que els altres han fet. «L'única Pedagogia pel que es dediqui a l'ensenyança, diu, serà la Història de la Pedagogia.»

En la última lliçó es parlà de la Didàctica.

L'aplicació que es fa a l'escola dels principis de la Pedagogia rebé el nom de Didàctica. No és aquesta una cosa apart de la Pedagogia ni de la mateixa Filosofia. La diferència que s'estableix entre elles és tan sols dinàmica. Pedagogia i Didàctica són dos moments dintre el procés filosòfic. — El que caracteritza l'escola no són unes parets i unes hores de treball; la seva existència es basa en el principi d'autoritat, entès en el sentit de creació, no en el de contenció d'energies. Té autoritat aquell que crea, el que és autor. Quan a l'escola és el noiet el que porta l'iniciativa, ell té l'autoritat i el mestre li deu no sols *respecte*, sinó *obediència*. L'obra didàctica pot considerar-se sota tres aspectes corresponents a tres moments que certs filòsofs consideren en l'esperit, i que són: 1.er, el de subjectivitat pura, que té la seva manifestació en l'*Art*, en el qual sembla subratllar-se el producte de l'esperit sense contingut; 2.^{on}, l'objectiu, que pot anomenar-se religiós científic. La Religió, i en certa manera la ciència, se'ns presenten com conjunt de veritats que no podem canviar. Aparentment, l'esperit no crea, només reb; 3.er, el filosòfic o de superació dels anteriors, que proclama el caràcter subjectivo-objectiu de l'esperit, dient que no produim sense matèria donada i que intervenim també en la Religió i en la Ciència, ja que no pot l'home adherir-se a una fórmula sense vivència que li doni realitat. «Una demostració pot vèncer, no convèncer: sols restem convençuts d'aquelles coses que se'ns fan evidents perquè en certa manera les hem generades.» — La Didàctica com a Art

tracta solament de desvetllar activitats sense preocupar-se del contingut (escola romàntica, tipus Rousseau). Té el perill de suscitant d'energies sense contingut, que a res conduceix. Una escola que s'inspira només en la Didàctica com a ciència, té l'inconvenient de lo dogmàtic. La creació és inhibida sota el pes de les notícies i es mata l'espontaneïtat. La superació es troba arribant a la Didàctica filosòfica, que procura la suscitant d'energies, però demana un contingut de nocions; que cura de no despertar l'activitat espiritual sense contingut i de no donar la notícia en fret. Veïem que interinament pot considerar-se la Didàctica com una tècnica especial, però en la seva última paraula serà sempre Filosofia.

Es la Filosofia un Saturn que devora els seus fills després que han passat per la terra i s'han enriquit amb l'experiència de les realitats. En general, tota disciplina no és, en el fons, sinó Filosofia.

CARME MONTANER

LA DOMINATRIU DEL MÓN
I LA SEVA OMBRA

CONFERÈNCIA SOBRE L'ENERGIA I L'ENTROPIA
per FÈLIX AUERBACH

I

*Llei de la Conservació de l'Energia. — L'Energia dominatriu
del Món*

Un Estat no és digne d'aquest nom sinó quan ha rebut una Constitució que li serveix de llei suprema i fonamental. Aplicat aquest principi al conjunt de l'univers, ens mostra des del punt de vista del naturalista, que el món científic és encara sorprenentment jove. De poc temps ençà, en efecte, que estem en possessió de la llei fonamental que regeix tots els fenòmens naturals: la llei de la conservació de la força, com se l'anomenà en altre temps, de la conservació de l'energia, com vol que se l'anomeni avui, amb raó, la nomenclatura contemporània.

Tots els fenòmens que es desenrotllen en l'espai infinit i en la torrentada de les hores que s'esvaeixen, són regits per l'energia. Aquí aquesta sobirana sembla donar, més enllà sembla pendre; però, en realitat, no dona ni pren: exerceix la seva poixança amb la més perfecta justícia; amb els seus raigs serens i sempre esclatants aclareix el gra de pols més infim i els genis més grans de l'humanitat.

Mes l'ombra acompanya la llum, i la que projecta darrera d'ella la dominatriu del món, és negra i profunda, mòbil i proteiforme. Sembla posseir una vida pròpia, i sembla que cerqui a

la vegada de dominar el món; la seva acció és tota diferent de la de l'energia. Quan se l'observa no és possible desfer-se d'una fosca aprensió: aquesta ombra és un geni malèfic. Car s'esforça en limitar i àdhuc en destruir allò que el geni radiant tendeix a aportar de bell, de gran i de bo.

Anomenem *entropia* aquest geni dolent; i d'ell s'ha constatat que creix sense parar, que desplega les seves tendències malignes lentament, però segurament. Quines garanties durables ofereix la Constitució, davant l'existència d'aqueixes forces que actúan sens treva ni repòs per destruir-la? de què servirà amb el temps l'energia, si la seva ombra s'estén cada vegada més, accentuant-se a mesura que la nit desplega els seus vels damunt la terra?

Tots estem sota la protecció de l'energia, i ens trobem tots exposats a la pèrfida metzina de l'entropia. No val la pena, doncs, d'examinar d'aprop la natura i l'activitat d'aquests dos genis, qualsevol que sia el lloc que ocupem en l'univers, o la part d'ideal humà en què despleguem la nostra activitat? Per a aquest estudi, el microscopi de l'especialista és massa difícil de manejar; utilitzarem doncs la senzilla lupa del *amateur*. Es clar que se'ns escaparan no pocs detalls, però ens permetrà de veure, no obstant, un gran nombre de fets.

El llenguatge, sempre subtil, ha feminitzat l'energia i l'entropia. De temps immemorial la natura femenina ha estat estudiada, i sempre la tasca ha resultat difícil. Un novici pot arribar a donar-se compte de l'estat d'ànima d'una Penèlope constantment fidel; però, àdhuc per als més experts, és ben difícil de representar-se el que passa al fons del cor d'una Circe sempre variable.

Així mateix, després de segles d'estudis, l'energia ha acabat per ensenyar-nos els seus secrets; l'entropia, al contrari, se'ns mostra inagafable, indesxifrabable; com més ens hi acostem, més enigmes ens presenta. Amb tot i això, a l'hora present, sabem d'una manera general el que cal pensar de les dugues rivals.

II

Al començament de les vacances no ens en anem de dret a la Savoia per fer l'ascensió al Montblanc. El viatger bregat comença per fer algunes excursions de poca importància, a fi d'entrenar-se, exercitant els seus muscles i articulacions. Ens inspirarem en aquest exemple, i abans d'empendre la nostra abstracta i àrdua ascensió, farem una passejada més senzilla i concreta. Començarem per ocupar-nos de la *matèria* que omple l'univers sencer, que ens envolta per tot arreu i que forma, àdhuc, el nostre ésser corporal. Una fórmula, un principi defineix la matèria; fórmula que fóra més sabuda que no ho és en realitat, si l'home, en la seva inge nitat, no la considerés com evident; i és per això que no és apreciada en son just valor, ben injustament, per cert, com ho demostra l'història de les ciències.

Veusaquí el principi: La quantitat de matèria continguda en l'Univers resta sempre la mateixa. Pot anunciar-se també així: la matèria no pot ésser creada ni destruïda. Aquesta és la llei de la *conservació de la massa*, o, més vulgarment, de la *conservació de la matèria*. Designen aquests dos termes una sola i mateixa cosa, però la forma del primer és més exacta, com sia que, de primer anduvi, representa la matèria com una quantitat, la massa de la qual és mesurada: la massa pot expressar-se en grams, en kilograms. Diguem-ho de seguida, en l'univers la massa resta sempre la mateixa, mentre que les seves qualitats poden variar continuament; és això que succeeix, com tothom sab, en una mida extraordinàriament ampla i estesa.

Hem anunciat la llei en la forma més general possible i estent-la a l'univers sencer. S'aplica també, amb una certa restricció, a qualsevulla part de l'univers, i a qualsevulla associació de força i de matèria. Aqueixa restricció heusela aquí: cal que la resta de l'univers, el món exterior, sigui clos, és a dir, que la matèria no el pugui penetrar; si és així, tots els fenòmens que s'hi produeixen, no canvien en res la quantitat de la matèria, de la massa. Un

sistema que no fos materialment clos, podria ésser completat per addició de complexos amb els quals s'operen canvis materials; i en aquest sentit es parla de *sistemes materialment incomplets* i de *sistemes materialment complets*. La nostra proposició significa, doncs, que la massa de tot sistema materialment complet resta immutable. (Rem. 1.)

L'aplicació conscient de la llei de la conservació de la massa ha fet de la química una ciència veritable, essent així que abans aquesta branca del saber humà no era més que el lloc de reunió d'idees més o menys ben trobades, d'experiències que més aviat pareixerien jòcs i que es basaven en punts de vista fantàstics. Aquest fet ens mostra ben bé tota l'importància de la llei que ens ocupa. La química ha esdevingut una ciència, en el sentit estricte del mot, des d'un segle a aquesta banda, perquè la balança ha comparat els pesos, o, el que és igual, la massa dels còssos. En casos innombrables es troba que, quan els còssos es combinen, es descomponen o sofreixen qualsevol transformació química, la massa de la matèria que pren part en el procés és la mateixa tant al començament com a la fi de l'operació. (Rem. 2.) Un còs crema amb rapidesa desprenent calor o llum o consumint-se lentament com el ferre que es rovella; doncs bé, aquest còs no ha perdut matèria com se creia en altres temps. Ben al contrari — la balança ho demostra — la seva massa ha augmentat; examinant el fet de més aprop, es troba que l'augment és degut a l'oxigen de l'aire ambient i que l'aire ha perdut l'oxigen que el còs ha fixat al consumir-se. Totes les observacions fetes en el segle darrer, han demostrat que cap fenomen, simple o complex, produeix ni destrueix la matèria. Recerques molt recents, degudes a mètodes extremament delicats, semblen provar que certes reaccions químiques estan lligades a canvis de pes. Aquests canvis són, evidentment, molt febles, només han estat constatats en alguns còssos i no destrueixen per res la llei de la constància de la massa. (Rem. 3.)

La llei de la conservació de la matèria ha esdevingut la pedra angular de la química científica; Lavoisier, introduint en aquesta

ciència l'ús de la balança, va bastir-ne els fonaments, elevant-la al rengle de les ciències exactes.

La conservació de la matèria és doncs el principi fonamental de la química. Al costat d'aquesta base, posem-ne una altra. La conservació de la matèria és el fil conductor del químic; aquest fil el guia, el condueix per camins no fressats i li permet de comprovar els seus experiments. Els diversos components deuen constituir el tot. «L'anàlisi deu concordar.» Si això no succeeix, cal pensar de seguida en un error de càlcul o en una falta experimental; perquè, del contrari, deuríem concloure que ens trobem en presència d'algún misteri, que una substància desconeguda ha jugat en el procés un paper determinat.

L'anàlisi de l'aire atmosfèric ens ofereix un exemple brillant del que precedeix. Sembla que la composició de l'aire hauria d'haver estat coneguda des de fa molt de temps; i no obstant, ha estat en aquests darrers anys, i després de recerques molt minucioses, que els savis anglesos lord Rayleigh i sir W. Ramsay han demostrat que l'anàlisi de l'aire no concordava. De la qual cosa deduiren l'existència, en l'aire, d'un còs fins aleshores desconegut; aquesta conclusió ha estat demostrada en escriure; de mica en mica, en efecte, cinc elements nous han estat descoberts; relativament, la llur quantitat no és pas gran; en absolut, però, es troben prou estesos en l'atmosfera, fins al punt que, a l'hora present, se'n poden obtenir vasos plens.

Amb tot i això, i malgrat del triomf de la nostra llei, recordem-nos del proverbi que fa de la moderació i la prudència els signes del seny. No atribuïm a aquesta llei més abast que el que té en la actualitat. Atenim-nos a ella per tot el temps que ens sigui possible, i si ens trobem davant de fets contradictoris, retem-los les armes, dient: «Aquí arriben els límits de l'investigació científica.»

La relació bíblica de la creació s'ha presentat ja a l'esperit del lector. En aquest punt, el naturalista es mostra reservat. Els miracles productors o destructors d'energia representen una suspensió de les lleis naturals; no tenen res de comú amb la conei-

xença científica. El domini de la ciència és limitat per lo cognoscible, i res no ens impideix de marxar-hi d'acord sota la mateixa senyera. Aquesta senyera simbolitza la llei de la conservació de la matèria.

Trad. de E. JARDÍ

L'EXPLORACIÓ METÒDICA DE L'AMBIENT FÍSIC ⁽¹⁾

LA TRANSPIRACIÓ DE LES FULLES

Observi's el següent: Les condicions sota les quals les fulles es marceixen i s'assequen. Les condicions sota les quals tornen a adquirir la llur frescura. El lloc, la naturalesa del terren, l'hora del dia, la temperatura, l'humitat del terren i de l'atmosfera, etc.

Qüestions a resoldre:

1.ª *Quines són les proves que tenim, que les plantes perden aigua per les llurs fulles?*

Compari's una fulla fresca amb una de seca.

Experiments:

A) Cerqui's una branqueta amb algunes fulles i tanqui's en un pot de boca ampla. Per tancar-ho hermèticament pot utilitzar-se una tela de cotó recoberta de parafina. Disposi's el pot de manera que la branca conservi tant com sigui possible la posició normal. Observi's el que passa dintre el pot de vidre i comparin-se els efectes que produeix la llum del sol i l'obscuritat.

B) Prenguin-se algunes plantes de girassol en el primer

(1) Aquest capítol es acomodació d'una part de l'obra *Nature Study* de Jackman.

període del llur desenrotlle i col·loquin-se cada una en pots de vidre de boca ampla que previament s'han omplert amb terra. Mantingui's la terra dels pots humida, quan s'hi han plantat els girassols, i procuri's que les plantes trobin les mateixes condicions de llum, aire, temperatura, etc.

Després es tapen hermèticament els pots amb discs de suro que es parteixen abans per la meitat, fent en el centre de cada semicercle un petit tall de manera que al col·locar-se per tancar la boca del pot el tronc de la planta quedi cenyit sense perill de quedar ferit. Amb vaselina o parafina es recobreix el tap i les obertures, assegurant-se que l'humitat de l'interior no pot trobar sortida sinó pel camí de les fulles.

Quan tot està preparat, es medeix amb cura i el més aproximadament possible la superfície de les fulles de cada planta. Es pesa allavors cada planta amb el seu pot, s'anota el dia, i quan acaba el període d'observació, es tornen a pesar i s'observa la diferència de pes.

Aquesta diferència serà la quantitat d'humitat perduda per la via de les fulles.

Si es vol completar l'experiment, es poden fer observacions al sol i a l'ombra, en dies lluminosos i en dies núvols. També es poden fer assaigs amb plantes privades de fulles i amb plantes privades d'arrels.

EXERCICIS NUMÈRICS

Qüestions a resoldre:

A) *La quantitat d'aigua que s'exhala per les fulles.*

1. En l'experiment A) es pesa amb cura la planta i es calcula la quantitat d'aigua que perd durant el dia.
2. Compari's la quantitat d'aigua, o més ben dit, de vapor d'aigua exhalat durant un dia de sol i durant un dia núvol.
3. Calculi's la quantitat d'aigua exhalada durant la nit que correspon a l'exhalada durant el dia per la mateixa planta.

4. Calculi's l'extensió de la superfície de las fulles d'un arbre: alzina, plàtan, etc. Es calcula la superfície total comptant les fulles d'una branca petita i considerant quina part ve a ser del total de l'arbre.

5. Prenent per base la quantitat d'aigua exhalada per les plantes dels pots, calculi's la que un arbre torna a l'atmòsfera durant un dia de sol.

(Nota. Es calcula que una alzina ben desenrotllada té unes 700,000 fulles.)

B) *¿Quina quantitat d'aigua contenen les fulles dels arbres en les diverses èpoques de l'any?*

6. Pesin-se 100 fulles fresques, assequir-se després, tornin-se a pesar i calculi's quina part d'aigua han perdut. Repeteixi's l'experiment en dies diferents durant la primavera.

7. Faci's el mateix amb fulles de diferents arbres i compari's la quantitat d'aigua que contenen.

8. Repeteixi's l'experiment amb fulles de plantes aquàtiques i sagitàries, elòdees, etc.

9. Calculi's amb les dades trobades en els experiments anteriors, la quantitat d'aigua que contenen les fulles dels arbres d'un bosc d'una extensió donada.

10. Calculi's amb les dades trobades en els experiments la quantitat d'aigua que exhaleen els arbres d'un bosc en una extensió donada.

REPRESENTACIONS GRÀFIQUES

Dibuixar:

a) Dibuixar un decímetre quadrat que representarà el pes d'una fulla fresca qualsevol d'un arbre. Dintre, dibuixi's un quadrat o rectangle que representi la part d'aigua que conté.

b) Dibuixi's un decímetre quadrat que representarà el pes d'una fulla fresca de planta. Dintre, un rectangle que representi la quantitat d'aigua que conté.

JOAN PALAU VERA

PEDAGOGÍA SPORTIVA

Tothom s'avè sobre l'absoluta necessitat de l'educació física, si es vol que les nostres futures generacions siguin fortes en tots conceptes; fortes de còs per poder assimilar-se tota mena de coneixements d'altres ordres, i fortes d'energíes morals per poder lluitar amb seguretats d'èxit en aquesta guerra espiritual, cada dia més intensa, perquè la nostra raça faci valer la seva hegemonía en temps que no ovirem pas tan llunyans. L'història ens demostra com a una raça forta correspon un poble optimista, capaç de les més altes concepcions, i l'optimisme i la fortalesa porten l'alegria, l'alegria sana del viure bé, que és una cosa molt propera a la felicitat, fi humana suprema.

Després, cal no oblidar mai que sols els pobles forts col·lectivament, gràcies al valer individual basat en una ben entesa educació física, són respectats, i que el respecte és un bon camí per arribar a imposar-se en el món, on per molt de temps i potser indefinidament valdrà com a última raó la força en tots sentits.

PEDAGOGÍA SPORTIVA

Pedagogía sportiva. Vetaquí un títol que sorprendrà sens dubte, perquè poques vegades s'han vist agermanades les dues paraules. I d'això ens en hem de doldre, car elles signifiquen alguna cosa de tan fonament transcendental que per si sola valdria la pena de sol·licitar una estona l'atenció dels lectors de QVADERNS D'ESTVDI.

La Pedagogía sportiva era tot un pla de formació moral i social dissimulat sota els sports escolars, punt capital de l'educació saxona, que els francesos descobriren, quan després de la guerra del 70 volgueren refer les energíes totes de la llur nació. Veieren que els seus veïns creaven homes en el verdader sentit de la paraula, enèrgics, rectes i purs, que posats al servei de la nació havien portat una empremta formidable al millorament del bé públic; que les forces nacionals se coordinaven i disciplinaven, posant-se en marxa d'una manera tan admirable tota la maquinària, que els seus beneficis arribaren fins a les colònies més llunyanes.

Sembla que Thomas Arnold de Rugby, are fa un segle, concebé la pedra angular de l'imperi britànic, partint de la base que l'adolescent fa per si mateix sa pròpia virilitat amb els materials de què disposa, i que no pot ser mai substituït aquest treball propi. Cregué que l'adolescent va al col·legi, no per ser disciplinat, sinó per ser emancipat gradualment, per entrenar-se a l'acció lliure i reflexiva, per apendre-hi a usar la seva independència, tot i observant les lleis que fan l'individu responsable envers la seva consciència i envers la societat. Volgué — i ho assolí contra tots els prejudicis — fer de la vida del col·legi, en lloc d'un prefaci més o menys apropiat, el primer capítol de la vida social; res d'avantsales, sinó l'entrada plena del jove en l'existència de l'home.

Per això, calia constituir el col·legi a imitació de la vida real, no d'una vida ideal sobre la base de la justícia i la moderació, sinó de la societat present, amb els seus excessos i particularitats; és a dir, constituir el col·legi a imatge del segle. Va deixar organitzar el col·legi àdhuc amb els elements fins aleshores nocius, per evitar un salt a la vida real; conservà totes les institucions tradicionals, bones o dolentes; no volgué destruir res, mes feu servir el que existia de bo o dolent, per la finalitat tan elevada i pràctica que perseguia.

I totes les conquestes modernes: associació, premsa, vot, opinió, jerarquia electiva, etc., funcionaren dins del seu col·legi, sota la base del sport. No associava els alumnes per redactar temes o solucionar problemes, sinó per jugar al foot-ball o al cricket. No feien un periòdic per malparlar de les lleis o dels costums o criticar els mestres, sinó que al costat de la senzilla ressenya dels fets públics, era el diari de l'existència escolar i especialment dels jocs, i la seva acció útil i benèfica per redactors i lectors tenia una importància extraordinària.

Arnold, després de practicar els sports, ne comprenia el llur variat aspecte, especialment sota el punt de vista de l'higiene moral, i afirmava que no hi havia res més sportiu que l'esforç físic intens.

Els francesos, i al llur cap el cèlebre Baró de Coubertin (que amb Saint-Clair, Tissié, P. Didon, Lagrange, Morel, Charcot, Comte de Pourtalès, Hebrard de Villeneuve, Caillat, Simon, Godart, Picot, Grousset, Berthelot i altres han contribuït a l'entrada dels sports en els col·legis francesos i fins en el poble en tots els ordres, per venir després a parar a la restauració dels Jocs Olímpics de l'antiga

Grècia); els francesos, després de seriosos estudis a Anglaterra, Estats Units, Canadà i Colonies britàniques, acordaren: que la raça anglosaxona disposava d'una potencialitat molt superior al que es creia; que era molt recent i no hereditària, i sols en petita part era deguda a condicions de raça, tenint son origen en les reformes escolars de Thomas Arnold; que les dites reformes consistien en organitzar dintre el col·legi totes les pràctiques socials modernes, de manera que el jove en sortís apte per actuar sobre els seus conciutadans o cooperar amb ells; que tot això s'havia fet per medi del sport i que semblava impossible poder arribar-hi per altre medi, sobre tot quan aquell tenia a més l'aventatge dels seus beneficiosos efectes físics i la seva enorme acció moralitzadora; que no hi havia res dins del principi d'aquesta reforma que fos exclusivament anglo-saxó i per consegüent que es podia aplicar a altres països, amb dret a esperar-ne resultats no idèntics sinó similars; que a França la virilitat escolar mancava del tot i que aquesta era l'única recepta de grandesa nacional sobre la qual feia segles que els governs no havien dirigit la seva atenció i portat els seus esforços.

TASCA A FER

El que antecedeix, que en bona part hem copiat senzillament d'un importantíssim llibre sobre l'educació física a França, explica aquest moviment favorable als sports en l'actual generació francesa, que aixecà el nivell del seu país, posant-lo a un punt envejat per molts, i justifica l'aplicar al nostre poble les receptes que tan excel·lents resultats han produït en les primeres nacions del món.

Tothom sab prou tot el que s'és dit sobre la necessitat del cultiu de la vida física en si mateixa i en ses relacions amb l'intel·lectual i moral, però és en aquest moment solemniat de la reconstrucció del nostre poble, que ara entra en el seu verdader camí amb la nacionalització de l'ensenyança, que cal recordar i repetir que no hi ha cultura possible, sense posar com a base la cultura física en tots els seus variats i complicadíssims aspectes.

Hi ha molt a fer entre nosaltres i gairebé pot afirmar-se que tot està per fer, car el poc que es fa és deficientíssim sota tots conceptes; i com a prova no hi ha sinó veure com estan muntats els gim-

nassos dels Instituts i la manera d'aprovar la corresponent assignatura, per la qual cosa basta un certificat de concurrència a un gimnàs, que prou sabut és com se pot obtenir en menys d'una setmana.

Els professors de gimnàstica, que viuen d'un sou miserable en general, estàn situats a molts anys de distància i curen oficialment del cultiu dels muscles, quan per l'educació física en aquests temps de vida real i pràctica, cal tota altra cosa perquè l'alumne tregui verdader profit del temps esmerçat.

I sortiu dels establiments oficials per entrar en un col·legi particular de primera categoria, i trobareu que es fa una feina d'un to semblant mitja hora cada setmana, com si el respirar o el tenir-se aplomat fos només feina dels diumenges.

Ens diuen que l'organització actual de l'ensenyança no permet altra cosa, i així aquests models d'educadors queden tranquils amb la seva consciència i després de 10 anys de tenir un noi sota la seva cura ens entreguen un adolescent incapaç per moltes coses de la vida real.

I com que malgrat de tot això tenim plena confiança en una Catalunya potent i expansiva, devem posar tots els nostres esforços per arribar-hi per tots els medis, i devem curar aquest aspecte de l'educació, que negligir-lo és tancar els ulls a la realitat.

GIMNÀSTICA O SPORTS?

El gimnàs és, propiament dit, el laboratori per la creació de muscles, correcció de defectes físics i rectificació de desequilibris en el còs humà, per medi d'un treball metòdic ordenat i saviament estudiat que posi aquell individu anormal al nivell d'un altre normalment constituït.

Aquest és, al nostre concepte, el valor principalment terapèutic de l'exercici muscular metoditzat, l'aspecte més apreciable del gimnàs; però aquest, per aplicar-lo a la massa general, ha de fugir del laboratori tancat i expansionar-se a l'aire lliure per afavorir les condicions higièniques de l'exercici, i sobre tot ha de fugir del principi abstracte per anar a l'estudi de l'exercici aplicat o sigui al treball de finalitat pràctica més o menys llunyana.

Del treball especial per donar vida o corregir un muscle o sèrie de muscles, ha d'anar a parar als exercicis de suspensió o d'equilibri, per exemple, que eixamplin el radi d'acció de les facultats individuals o les creïn a utilitat del gimnasta. S'ha de fugir un xic del treball d'aparell, saviament pensat i executat amb estricta disciplina, per anar a l'exercici aplicat, d'utilitat per l'individu.

No en treiem res d'obtenir un jove de muscles potents i voluminosos, del màxim de resistència possible, sinó que la concepció de l'atleta és tot altra: cal deixar bon xic de banda la producció de la força bruta, per anar al tipus d'home àgil i resistent ensems, visant a l'elasticitat de muscles més que al llur enduriment i sobre tot a educar físicament l'home, no fent-lo treballar mecànicament tan sols, sinó donant una aplicació pràctica al seu treball físic.

Aquest aspecte del treball d'ordre pràctic, d'utilitat personal més o menys immediata que s'avé perfectament amb la tendència del nostre segle, és l'aspecte principalíssim a curar per part dels educadors en iniciar un nen o jove en l'educació física, alternant-la sempre amb els treballs de les altres funcions humanes.

Per això es pot dir que ha nascut la tendència de l'educació física per medi dels sports, en lloc de concretar-la al gimnàs purament, com se feia fa molts anys. S'ha intentat crear dues línies entre els partidaris de l'un i l'altre sistema, que han vingut a resultar perfectes paral·leles, car en molta part uns i altres tenen raó; però creiem poder afirmar que cap dels dos grups de gimnastes o sportius la tinguin tota.

Els fervents del mètode tenen la seva part de raó que no volem negar, puix no pensem trobar ningú que negui eficàcia a aquests aspectes de la gimnàstica, fills dels antics principis o millor dit fórmules evolutives, que se'n diu gimnàstica rítmica, gimnàstica respiratòria o gimnàstica sueca.

Pero tenen almenys tanta raó els que preconitzen que el jove per ésser educat integralment ha de saber córrer, saltar, o enfilarse, nedar, bogar, muntar en bicicleta o a cavall, és a dir, donar-li elements perquè pugui valer-se en un moment donat per vèncer un obstacle que s'oposi al seu camí.

Anem a tractar separatament aquestes qüestions amb tota l'imparcialitat de què ens creiem capaços.

GIMNÀSTICA

Creiem sincerament que la gimnàstica és absolutament necessària en la mainada i que ha de ser el punt de partida de l'educació física dels infants.

Serà molt bo que aprenguin la gimnàstica rítmica, evolucionant al compàs de la música, cosa que apart de desvetllar-los l'instint musical, punt molt necessari, els acostumarà a disciplinar els moviments, obeïnt gairebé inconscientment al ritme que els marquin i preparant-los per la dansa, que és una excel·lent forma de gimnàstica. La forma dolça del treball és altament útil pels infants en entrar al col·legi.

Es una mena d'aprenentatge de treball muscular, que més endavant ha de venir lligat amb el que se'n diu gimnàstica respiratòria, utilíssima per l'enfortiment dels pulmons, als quals proporciona a la llarga el màxim de capacitat a què es pugui aspirar. Es aquesta una ensenyança que potser s'oblida massa, actualment, en els col·legis, quan el respirar bé és una cosa utilíssima i pot evitar infinites malalties. En efecte, és incalculable el tant per cent de joves que respiren malament, per no haver-se preocupat els llurs mestres d'ensenyar-los una funció mecànica tan trascendental; i fins direm d'un cèlebre metge que al ser cridat a consulta per un individu de 50 anys, aparentment de bona constitució, li manà per tota recepta que aprengué de respirar, perquè fins llavors ho havia fet defectuosament: i en efecte, l'home es curà d'una antiga malaltia de les vies respiratòries.

La gimnàstica respiratòria s'ha d'alternar amb la muscular i creiem que s'ha de començar amb el mètode dit suec, que parteix de la base, especialment aplicada a la mainada, de l'execució de moviments sense cap mena d'aparell. Es un mètode, l'anomenat suec o de Ling, d'una eficàcia fenomenal i d'uns resultats meravellosos aplicat a les primeres edats, però d'una complicació extraordinària que fa que sols puguin dirigir-lo professors que hagin seguit a consciència el sistema, entrant fins a la seva entranya, per evitar-ne efectes nocius.

Es solament quan els nois entren a l'adolescència que poden practicar la gimnàstica d'aparells, per completar el llur desenrotlle,

però al nostre concepte ha de ser solament una base preparatòria per la pràctica dels sports, i fins estem d'acord amb autoritats mundials, que ha de ser substituïda per sports variats que es completin els uns als altres.

J. ELÍAS JUNCOSA

(Acabarà)

REPORT DEL PATRONAT DE SENYORES DE L'ESCOLA DE TALL SOBRE L'INSTAURACIÓ D'UNA ENSENYANÇA DE MODES

Aquest Patronat, al pendre possessió del càrrec amb què l'ha honorat la Excm. Diputació de Barcelona, s'ha imposat de les aspiracions que dintre l'Escola de Tall, de la qual es convertia en auxiliar, eren formulades temps ha.

La primera i més urgent és, al seu judici, aquesta que es refereix a l'instauració de l'Ensenyança de Modes a Barcelona, a la qual ha dedicat aquest Patronat els seus primers estudis. Fruit d'ella és el Report que avui té l'honor de sotmetre a la consideració d'aqueix Consell.

Primerament hem de plantejar amb claretat quines són les finalitats que es persegueixen amb l'instauració d'una alta ensenyança de Modes. Sens dubte la de més relleu és l'elevació de la ciutadania en el nostre país pel mitjà d'una encertada educació femenina, de la qual el vestir és la clau insubstituïble. Parlar de cultura aquí, encara és massa concret. Ja es tracta d'elevació de cultura indubtablement, mes en una esfera tan pastada amb la vida civil i ciutadana, que els elements constitutius de la cultura no es troben ja, de ben assimilats que són, i apareixen únicament els productes, o sia el refinament, el bon gust, la més alta, la més delicada, la més espiritual educació.

Voler retreure en aquest lloc de quina manera el vestir femení

influeix en el refinament global de la societat, ja no sols pel cantó de les dames i de l'alta societat, sinó també dels homes i de tota mena d'esferes civils, seria allunyar-nos massa del nostre objecte, i per altra banda no cal, puix aquesta influència és evidentíssima als ulls de tothom i no necessita cap demostració.

Es tracta, doncs, de crear un nucli de virtualitat femenina intensíssima, que per la seva superioritat incontestable en tots els ordres exerceixi centralment una influència vigorosa, irresistible diríem, en totes les esferes del viure femení a casa nostra, i orienti d'una manera definitiva les aficions i els gustos i així informi tota una vida d'alta societat que avui o manca o és exòtica, i per tant infecunda entre nosaltres.

Es hora d'acabar d'una vegada el regisme absolut de la modista inculta que va a París provincianament i només sab veure allí la moda de carrer i de cafè concert, així com el nostre vilatà només troba el Paral·lel a Barcelona. No hem de resistir més que les nostres dames acceptin a ulls clucs les escurrialles de moda que uns esperits barbres o mal intencionats han xuclat en la gran capital francesa. No pensem dir cap novetat. Poca cultura es necessita per adonar-se que de la moda ens arriba aquí més que tot el rebaixament, i poca penetració per endevinar que no hi ha altre director de Modes a Barcelona, i a tot Catalunya per tant, que la modista menestrala de vida i d'esperit.

No es tracta de crear la moda nosaltres. Sabem prou que en la creació de la moda hi contribueix amb pes enorme tota la vida, tota l'activitat, tota la tradició d'un poble, i que el focus on se concentra la força incontrastable d'aquests elements no es traslada amb tanta facilitat. La moda es crea a París o a Viena o allà on sigui, i nosaltres civilment l'hem d'acceptar i hem de cooperar amb ella acceptant-la.

Es tracta de l'interpretació de la moda, de la transmissió d'ella al nostre país inoculant en ella els valors nostres. Es tracta de la selecció i tot de la moda i del seu sosteniment en altes esferes, en més altes esferes sempre. Es tracta d'ordenar la seva entrada i de repartir-la nosaltres exclusivament amb esperit nostre, marcant-li una cadença tota nostra. I així podem dir que, tot acceptant la moda universal, es tracta de mantenir una personalitat pròpia dintre la mo-

---

INSTAURACIÓ D'UNA ENSENYANÇA DE MODES

---

da, la qual cosa si no és una creació de moda, té un valor semblant i entre nosaltres una semblant eficàcia.

Mes ara es presenta el problema de l'instauració encertada d'aquestes ensenyances, perquè des del primer instant orientin la seva eficàcia cap a les altes finalitats que els atribuïm.

De primer aquest Patronat ha pensat en l'Escola de Tall de la Diputació, tan floreixent, tan plena de vida i tan disposada a millores i avenços; però estudiant el problema detingudament i concebibint sobre tot la Escola de Tall un cop reformada i atenent les exigències d'una ensenyança de Modes com la que pretenem, s'ha adonat que la tal reforma venia a absorbir i suplantar la que és avui Escola de Tall, en benefici de l'altra escola de diferent espècie. Es a dir, aquest Patronat imaginant la reforma en la Escola de Tall ha vist que necessàriament la Escola de Tall deixava de ser el que és avui.

I no és això el que es pretén. No és una mutilació ni una anul·lació de l'Escola de Tall, sinó el sosteniment íntegre de la mateixa en la seva funció normal i eficacíssima, tenint al costat però ben autòmicament aquesta altra activitat que ens proposem.

Aquesta mena d'incompatibilitat ve més que tot, de què l'Escola de Tall compleix en son gènere una funció perfecta. Cal dir-ho en lloança d'ella i de tots els membres que la componen. Omple perfectament una necessitat social ineludible, que és la de educar una classe mitja de molta modèstia i molt seny, i tota la seva organització i tot el seu professorat estàn disposats magníficament per atendre aquesta fi. S'hi han posat bé a despeses d'anys i d'esforços mai interromputs, i ara que ho han alcançat, ara que ho tenen i viuen pròsperament, és un crim malmetre aquest ordre que dona i promet més encara fruits òpims.

Caldría doncs establir l'ensenyança de Modes en un altre medi. Diem un medi, perquè al nostre entendre es tracta d'un cultiu i cal per tant un medi propici on tingui lloc la generació. Així aquest Patronat ha pensat en l'Escola Superior dels Bells Oficis, nucli de vida artística la més nova i la més rica on amb propietat escauria una secció de Modes. Aleshores en l'aire dels Bells Oficis, caldría establir només els ensenyaments propis de l'ensenyança de Modes aprofitant les classes generals que a la Escola es donen.

D'aquests ensenyaments el més delicat és el propiament de Modes.

Sabut és que aquest ensenyament no consisteix en el *Tall*. Els grans modistos no tallen la roba, com els arquitectes no piquen la pedra. La seva tasca és projectar el vestit a traços fermes i certers damunt el còs humà. Perxò són artistes i no artífexs, i perxò és difícil l'educació aquesta que implica alguna cosa de geni en substitució de l'habilitat i l'enginy. Aquesta ensenyança sols podria ser donada pels que són verament d'aquest art, que s'han format en ell i viuen immersos en ell enterament. Caldria doncs importar algún professor, i per dir-ho així, fer-nos-el nostre i aclimatar-lo fins que la mena d'ell fos arrelada i perpetuada entre nosaltres. No se'ns amaguen les dificultats d'una acció semblant, però creient-la molt factible, ens permetem d'apuntar l'idea a aqueix Consell, deixant el desplegament del pla per un ulterior estudi més madurat que sols amb l'assessoria del Consell pot ben desenrotllar-se.

*D.ª Agna C. de Gari, D.ª Francesca B. de Verdàguer,
D.ª Elvira Claramunt de Muntadas.*

ELS AMICS DELS QVADERNS

Aquesta secció és oberta a una correspondència entre els mestres, sobre punts breus i concrets.

— *Quina obra em recomana que tracti de l'excursionisme o boy-scoutisme pràctic, quant a les diversions i tasques robinsonianes, o sia en les manyes i saber fer de feines i enginys bosquetans?* — Manuel Vinyes, Montagut.

Es de suposar que coneix vostè l'obra de Baden Powell en la traducció francesa *Eclaireurs* de la casa Delachaux de Neuchatel, o la castellana i les seves edicions populars en forma de manuals pràctics de *el explorador*. Altrament, la seva adquisició és facilíssima a qualsevol llibreria. Hi ha també els periòdics castellans o francesos sobre exploradors o boy-scouts molt coneguts; mes si vostè llegeix l'anglès, trobarà a Anglaterra, a l'entorn del scoutisme, parent del robinsonisme, una literatura molt abundant i curiosa. Pot dirigir-se a *Boy-Scouts Headquarters, Victoria Street 116, London S. W.*, i rebrà un programa on figuren més d'un centenar d'obres diverses tractant dels assumptes que a vostè l'interessen i altres relacionats amb ells que un ni haurà sospitat. Quant a l'eco que treballs així puguin haver tingut a Espanya, D. Teodor de Iradier o qualsevol oficina dels exploradors li en donarà raó. Per altra banda, i portant l'assumpte més cap a les organitzacions escolars, li serà molt interessant conèixer l'actuació de les Arbeitsschuhle o Escoles de Treball al camp que fan molt en el sentit que a vostè li interessa. Pot dirigir-se a M. Ad. Ferrière o a M. Pierre Bovet, Ecole des Sciences de l'Education, Genève. — A. GALÍ.

— *Es publiquen llibres escolars segons els últims avenços pedagògics?* — J. Fors, Canet de Mar.

Pot recórrer a les col·leccions de la casa Seix i Barral Germans, que compleixen totes les condicions desitjables. Hi trobarà vostè

gairebé tota la col·lecció graduada de llibres escolars i una sèrie notabilíssima de llibres de lectura per infants, a més dels graduats propis per l'ensenyança de la lectura. Aquests llibres, indiscutiblement, no són tan sols els millors publicats a Espanya, sinó que competeixen amb els més ben compostos i editats de l'estranger. Cal que's digui per tot. Sobre tot entre nosaltres, inauguren les edicions pulcres amb bon paper, amb bons gravats, amb cobertes riques, amb impressió perfecta i text correctíssim i sense pedanteria enfront del vil·líssim llibre industrial a què hem estat avesats. La casa editorial *La Lectura*, de Madrid, publica també obres escolars amb aquest peu modern. Jo no he rebut encara gaires exemplars per formar judici. — T.

— *Convindria que els mestres tinguessin ocasió d'orientar els seus deixebles quan deixen l'escola primària per continuar estudis superiors. Voldria donar-me alguna indicació sobre escoles tècniques o industrials?* — Un mestre de Mataró.

Realment és precís que els mestres tinguin horitzó obert sobre el camp de les ensenyances superiors per orientar-se ells mateixos en la seva actuació. Els cal no solament guiar les vocacions dels alumnes inclinant-los cap a on les seves aptituds els menen, sinó guiar-se ells mateixos en el seu treball perquè aquest doni als deixebles una vera preparació pel pas a les ensenyances de grau més elevat.

Mes, per sobre d'això, cal no oblidar com el camp d'ensenyances superiors que té organitzat l'Estat és reduït i pobre en vist les necessitats modernes. Els mestres ho han de saber. Per això s'imposa que altres iniciatives vinguin a suplir les deficiències oficials i que tots estiguem a punt per ajudar-nos mútuament. Ara mateix, doncs, que la Diputació de Barcelona s'emprèn l'organització completa de l'ensenyança tècnica industrial, cal que els mestres coneguin aquesta actuació per ser-hi tots a l'obra, empalmant les dues ensenyances, la primària i la secundària o superior, que, sense un vincle i una continuïtat de l'una a l'altra, malmeten incalculables esforços.

Per contestar concretament a la pregunta de l'amable sol·licitant, jo em permeto, de moment, remetre'l a la *Guia de les institucions científiques i d'ensenyança* que ha publicat el Consell de Pedagogia,

on són detallades les que corresponen a l'ensenyança tècnico-industrial, esperant, d'altra banda, la possibilitat futura d'una ampla informació sobre aquest tema en les mateixes planes de QVADERNS D'ESTVDI. — A. GALÍ.

— *Aon podria acudir per trobar material i mitjans propis per l'ensenyament de les Ciències Naturals?* — T. P., Barcelona.

La Junta de Ciències Naturals de Barcelona està organitzant de poc seccions especials per atendre a les necessitats de l'Escola primària en aquest ram. No serà indiscreció segurament avançar que la dita Junta, enterament refosa, té en projecte, a més de la reorganització del Museu Martorell, l'instal·lació de planta d'un altre Museu que es dirà i serà Museu de Catalunya i tindrà annexos laboratoris de Ciències Naturals i dependències a l'ús dels estudiosos, especialment dels mestres, els quals, per altra banda, podran fruit de museus per nens, com els que es donaren a conèixer a QVADERNS, que la dita Junta projecta, i així-mateix de mestresses preparades expressament per la direcció d'aquests museus i fins per dur la seva col·laboració a les escoles en l'ensenyament especial de les ciències si es combina amb els mestres.

Aquestes noves venturoses, no obstant, que siguin dites així en la conversa *d'amics* que ara fem. Altra cosa no seria prou discret.

Mentre aquestes organitzacions es duen a terme, no dubtem en aconsellar a vostè que recorri a l'esmentada Junta de Ciències Naturals en tot el que pugui menester. Tenim la seguretat que trobarà allà els mitjans i auxilis que li hauràn mancat fins ara. — S.

PREGUNTES REBUDES

— *Desitjaria alguna dada sobre l'aplicació del mètode regressiu a l'ensenyança de l'història.* — A. Martorell, Barcelona.

— *El joc dels nens, com és millor, unificat o darrera cada classe?*
— P. R., Sant Andreu.

LLIBRES

VIDA DEVOTA DE SANT FRANCESC DE SALES. Versió de FREDERIC CLASCAR, PVRE. — Lluís Gili, Llibreter-Editor, 1916.

Nosaltres, des de QVADERNS D'ESTVDI, no hem d'estar-nos tampoc de tirar l'aigua al nostre molí i de pensar, per tant, en nosaltres i en la feina que tenim encomanada, quan sona pel món alguna paraula, vagi o no vagi endreçada precisament a les coses nostres. Ara mateix el cor se'ns ha extremit de joia de pensar que tenim al català, al bell català autèntic, com si diguéssim a la font de casa, a la font mateixa del nostre hort, el doll puríssim i refrigerant de bé i santetat, que és la *Vida Devota de Sant Francesc*. Que mai més a les escoles no tinguem de recòrrer a les deixalles de religió i de moral que van a raure als llibres escolars de devoció o de doctrina o als productes alambicats i ben compostos d'una moral laica artificial i aixerreïda, que es dosifiquen i reparteixen a bossins en nom d'una mala entesa ciencia pedagògica.

Doncs aquesta mala ventura tenen els infants que en tractant-se de la seva educació, amb la dèria de posar-los-hi els fets a l'encalç, les coses se'ls han de donar barroerament mixtificades i malmeses, i tan degradades que perden en absolut la llur natura i arriben a desèsser i a ser, per tant, d'una completa ineficàcia.

Mes ara tenim aquest goig els mestres catalans que en el ram de l'educació moral o religiosa — diem-ho així — ens ha saltat a casa aquesta font viva i podem deixar, si volem, les *Moral en 20 lecciones* i els *Libros estimulantes* o la *Aurora, perla del Hogar* de can Calleja, i anar al bell raig, ara límpid i transparent com un cristall.

Ho dic als mestres perquè, vulgues que no, els mestres viuen del mateix que els deixebles, i, al revés, els deixebles del mateix que els mestres. Doncs que comencin aquests a beure en tan bella font i també els deixebles en rebràn el benifet. Precisament Sant Francesc queda un verdader mestre. No dic jo és un mestre ni un pedagog, conceptes que ens durien a imaginar que ell ensenya en aquest mal sentit pedant de l'ensenyar *al ignorante* que entenem. He

dit queda un verdader mestre, perquè és ell el que pateix i el que vol i el que cerca i no para, i a nosaltres en llegint-lo, de seguida se'ns encomana el seu voler i el seu cercar. I si se'ns encomana a nosaltres mestres, s'encomana també als deixebles i les planes del Sant les podem llegir i comentar tots a la vegada.

Es clar que al parlar de la versió catalana amb tant de goig, ho fem perquè compleix el deute i la moral de ser una bella versió. Calia parlar en la boca del Sant per girar la seva paraula cap a nosaltres sense desmèrit, com si fos la seva mateixa veu dolça i tèbia. Així ho ha obtingut, per camins de bé i de saviesa, Mossèn Clascar. Ha empeltat a la vella soca francesa l'esperit de la nostra llengua rediviva i ara tot és una mateixa cosa. Nosaltres, catalans, li hem d'estimar i agrair de més a més. I quan, per altra banda, és ben presentat i curat amorosament en la seva edició, el nostre goig ha de curullar la mesura. — A. GALÍ.

CANÇONS I ELEGIES, per CLEMENTINA ARDERIU. — Publicacions de *La Revista*. (Barcelona, 1916).

Ara se'ns acut un mot de l'Evangelí: I obrint la boca començà a parlar. Serà bo, doncs, que comencem per aquí en aquest disertar sobre el llibre de Clementina Arderiu. Obrir la boca i parlar. Heu's-aquí un estat de vida que hauria de satisfer gairebé les més extremes exigències d'educació. Prou puresa, prou plenitud, prou innocència, prou santedat, que només calgués això: Obrir la boca i parlar. La paraula viva que neix en el cor de cada hu, com s'extravia en el camí de la boca? Quina carrera d'obstacles es posa entre mig, que el parlar dels homes es trenqui i n'hi hagi tants que esdevenen muts amb perill de la seva ànima, que esdevé, a la llarga, intoxicada de la paraula mai dita? Hauríem de voler que l'educació anés de dret cap a aquest excels: obrí la boca i parlà! Aquest és, doncs, un encís meravellós del llibre de Clementina Arderiu: Obrí la boca i començà de cantar! Aquesta sortada ha tingut la benhaurança d'un camí lliure cap a la boca i ens ha tret a fòra la seva ànima femenina entera i vivent que ens ha fet tremolar d'emoció. Poques ànimes femenines s'han llençat així defòra en els trànsits més impressionants de la

feminitat, deslliurant-se en cançó venturosa de les dolçíssimes amargors d'aquesta íntima ubagor de la natura nostra.

I de fer-ho així tan bé, netedat, gràcia, enginy, força, generositat i ventura sense gens d'artifici, sense gens d'artifici sobrixen de la copa dels seus versos. Jo n'agafo dos a l'atzar:

ANACREÒNTICA

Entre el fullatge humit
Amor trobí adormit
un dia que a l'atzar
jo entrellaçava roses.
Si goses, si no goses,
veient-lo tan gentil
—qui el pensaria vil? —
l'agafo per les ales,
i dins el mar de vi
que un beire m'oferia
ben tost el submergia:
i el beire, sobreixint
de la polida vora,
vessava tot alhora
el vi i Amor retut
ran del meu llavi eixut.
Ai las, que d'aquell dia
dins mi no hi ha repòs!
Amor servo reclòs,
mes sento torbadores
extremitats estranyes,
i un lleu contacte d'ales
a dins de les entranyes.

SANT JORDI

Avui m'he dit: — Per què no cantaria
la gloria de Sant Jordi i l'alegria
que ens porta sa vinguda per l'abril? —
I una veu s'aixecava entre les mil
que canten dintre meu l'himne a la vida:
— Cuiteu, rosers; finiu vostra florida,
que el cavaller Sant Jordi ja és aquí! —
Ve tot humit de rou i serení
nit a través; du flaire catalana
de farigola i herba casolana,
i la pols dels camins on ha passat.
Per les tendres donzelles du un amat
— un dolç amat més bo que no volien, —
per las mares allò que es prometien,
i al jovencell poruc i decantat
li porta l'ardidesa del combat.

— A tots la portes la lliçó guerrera,
Sant galant, Sant armat,
que per cimera dus la primavera.

Veieu. Altres poetesses de més o menys retòrica, de més o menys semblança masculina, mesclades, això sí, amb algú fil cristallí d'ànima femenina, hem vist. Però Clementina Arderiu és tot cristall. Jo ho dic, naturalment, per coses d'educació, somniant en una educació que no malmetés l'esclat espontani d'un mateix o donés armes per la superació dels artificis humans, caminadors inevitables de la civilització. I, amb ella, un enriquiment continuat de sensacions, d'imatges, d'acció de vida. El cas de Clementina Arderiu ens ha donat aquesta joia. — A. GALÍ.

DEL PRINCIPIO SUPREMO DELLA METODICA E L'EDUCAZIONE DELL' INFANCIA CON ALTRI SCRITTI PEDAGOGICI, per ANTONIO ROSMINI, a cura de GIOVANNI GENTILE. (*Biblioteca di Filosofia e Pedagogia. Collezione Paravia.*) 1916.

En aquest moment de revisió de valors en el camp de la Pedagogia, quan la fallida dels mètodes experimentals mou els uns a recomençar gairebé empíricament la construcció dels sistemes pedagògics i retorna els altres a les concepcions filosòfiques que durant molts anys havien privat en la pedagogia teòrica, Giovanni Gentile ha rendit als estudiosos un grat servei resuscitant els textos rosminians, gairebé oblidats prop de la brillantor d'altres autors que s'enduen de seguida l'atenció de la generalitat. I essent aquesta resurrecció acompanyada d'un compte autoritzadíssim per la selecció i rehabilitació i fins pel comentari de l'obra que Rosmini va deixar incompleta i impubliada, aleshores puja de preu l'importància del edició que esmentem.

L'obra de l'inflamat filòsof-sacerdot que ocupa un lloc tan important en la filosofia de la primera meitat del segle últim, té en el camp de la Pedagogia dues valors principals. Primerament ve a ser, al costat de Herbart, un intent de sistematització filosòfica de la pedagogia, i segonament representa enfront de les teories de l'època, una mena de restauració de les valors reals de l'esperit, encara que l'idealisme rosminià no sigui ni de bon tros fonamental. L'última qualitat és sens dubte de molta importància pels que amem per sobre de tot la reivindicació absoluta de la vida espiritual.

Aquest volum, a més dels capítols de Metodica que Rosmini deixà escrits, conté un assaig anterior *Sull' unità de l'educazione* on Rosmini aboca el doll del seu pensar juvenívol, no del tot destriat ni congruent, mes suficient per revelar un concepte essencial que acompanya amb més o menys claretat tota la doctrina posterior de Rosmini i que és, segons nota molt bé Gentile, «veritat fonamental de tot verdader sistema educatiu». Volem dir l'afirmació d'una unitat essencial del pensament i de tota la vida de l'home, l'unitat dóna la llei i la regla de l'unitat en l'educació. Clouen el llibre un fragment sobre l'educació eclesiàstica extret del seu llibre *Delle cinque piaghe della Santa Chiesa*, i un alegat sobre la llibertat d'Ensenyança, que ajuden a determinar el pensament rosminià en coses d'educació. —A. GALÍ.

REVISTA DE REVISTES

LA FORMACIÓ DE L'ARITMÈTICA AMERICANA, per DAVID E. SMITH. *Educational Review*. Setembre 1916.

Els cabdals temes d'instrucció són com el folk-lore: tenen una persistència inveterada i sols a una insistent pressió cedeixen. En aritmètica trobem capítols com els «trueques» que els nostres avis estudiaren, l'aligació que'ls nostres pares estudiaren i l'arrel cúbica que avui s'ensenya encara en molts llocs. Aquests temes persisteixen en l'Aritmètica per inèrcia, fins molt després d'haver estat evidenciada la necessitat d'altres elements.

L'Aritmètica americana va ser influida primerament per la holandesa o l'anglesa segons es tractés de Boston o de Nova Amsterdam. Era rudimentària i més que tot consistia en un exercici global de lectura i escriptura. Unicament el mestre tenia llibre i dictava els problemes, i això donava una certa valor pràctica a aquesta ensenyança, molt més si es té en compte que els problemes giraven entorn dels afers comercials que en aquell temps, essent la vida americana als ports, preponderaven. El segon període fou portat per l'abaratament de l'impremta i la multiplicació dels textos, que foren posats a mans dels deixebles i exigiren una sistematització que fou enterament escolàstica, calcada sobre els llibres clàssics i per tant d'aboluta ineficàcia. Ni el factor de l'expansió americana, que invadia aleshores les activitats agrícoles, hi era replegat: els problemes continuaven essent purament comercials com a la primeria. Un tercer temps fou arribat amb les doctrines de Pestalozzi, que abolien les regles i les suplíen pel treball intel·lectual del deixeble. Gran ressonança tingueren aquestes teories, que revolucionaren fins extremosament l'Aritmètica americana.

L'influència francesa fou portada a Amèrica per Davis, professor de Colúmbia, devot admirador de Legendre i Bourdon, però les obres de Davis no tingueren seguidors. L'últim període ha estat el psicològic, quan s'han estudiat els infants i s'han adaptat els mètodes i procediments a les llurs condicions, aptituds i necessitats: s'ha cercat el que l'infant aprofita en els anys d'aritmètica i el que ell és més ado-

nat a fer o el que necessita fer, i han sorgit les aritmètiques de jocs i partides, que pretenen una realitat immediata, la qual es converteix en una seqüència de *tests* amb les acostumades exageracions americanes. La idea que existeix una disciplina mental, que l'esperit de l'infant esdevé més fort quan persisteix en un problema del pensament — tot això s'ha despreciat com un mite migeval.

Podria considerar-se que la darrera emigració d'estudiants americans a Alemanya ha teutonitzat l'Aritmètica, però no ha succeït: solament en coses purament externes és arribada alguna influència.

No hem parlat de la distribució dels llibres en parts i graus segons les diverses teories, però això no cal, puix ja es deriva dels mateixos principis.

Ara si volem apuntar les més fortes influències que avui s'observen en els textos d'Aritmètica, jo crec que hem de dir el següent:

1. L'exigència de menys temps dedicat a l'Aritmètica.
2. L'exigència d'una major mecanització en els exercicis.
3. L'exigència que l'alumne visqui a l'escola la seva vida i no la vida d'un adult. No però fins a l'extrem que l'alumne no pugui tractar res dels grans, sinó en el sentit que hi vagi creixent d'una manera natural i adequada sense exigir-li allò que és lluny de les seves forces.
4. L'exigència que l'Aritmètica reveli el que pedantment ne diem «el costat quantitatiu de la vida». Això ens porta a eliminar una enorme quantitat de material inútil acumulat en els nostres llibres, com per exemple: les aproximacions decimals que no tenen mai lloc; les fraccions que no s'istilen; els interessos sobre sumes impossibles o sobre durades que no succeeixen mai; la proporció com a mitjà per resoldre problemes, etc.
5. L'exigència escolar que l'autor de llibres no imposi mai les seves idees al mestre, i deixi que l'escola mateixa determini el caràcter general dels llibres que s'han d'escriure.

Així en els llibres de més èxit, avui l'autor no s'arrisca a fixar els assumptes, la distribució del llibre, el nombre dels problemes; ell estudia els cursos més importants del país, els que no són purament

locals i sovint són excèntrics, i del conjunt en compòn les línies cabdals de l'obra abocant-hi a dins el seu esperit, la seva originalitat, els seus coneixements. En altres mots, l'autor no dóna el pla de l'obra: aquest és de l'escola. Aquests problemes no són purament externs i són part integrant del *Zeitgeist*, de l'esperit del temps. Per això són trobats en altres països com en el nostre i evidencien que el món esdevé més i més homogeni. La influència més gran i immediata que tindran els nous llibres d'Aritmètica serà de segur en la Junior High School, influència que ens ve ara mateix d'Europa encara que a Amèrica la tal ensenyança tingui altre nom i una fi lleugerament diversa. El que esdevindrà les matemàtiques no és ben fixat, però que inclourà gran part d'Aritmètica és indubtable. Mentrestant aquestes escoles provoquen en les matemàtiques un avenç com mai no s'havia vist. Serà interessant de ponderar fins aon en aquest programa serem inlluïts per l'experiència de la vida i per les idees del teoritzador. — A. G.

L'HOME DE DEMÀ, per L. HOULLEVIGNE, Prof. a la Facultat de Ciències de Marsella. *Je sais tout.* (Juliol de 1916).

Heusaquí un article purament de divulgació que podria haver estat escrit a casa nostra. El que l'autor blasma o preconitza podem aplicar-ho gairebé exactament al que diem nosaltres en les nostres campanyes per l'ensenyança tècnica. Canviant els noms podríem firmar el treball i adreçar-lo al nostre públic. Pero valdrà més que parli l'autor francès i així sens dubte hi guanyarà el crèdit.

Mr. Houlevigne, per demostrar el buit d'elements tècnics a França, retreu les paraules de Mr. Pelletan, antic sub-director de la gran Escola nacional superior de Mines: «A França l'ensenyança tècnica no s'ha de reformar, s'ha de crear» i analitzant el perquè no han sabut formar els homes tècnics que la nació ha de menester diu: «D'on treiem els enginyers? Primerament de les *grans Ecoles* Politècnica, Central, l'Escola de Mines, l'Escola d'Electricitat. La flor de l'intel·ligència francesa es pasta en aquests llocs, perquè els concursos són difícils i la concurrència extremada. Però si la matèria és bona hem de confessar que es treballa malament. No és d'avui el procés de les grans escoles; en certes antigues s'hi troba la fel de les ambicions esvaïdes.

Sense baixar però a aquestes mesquines querelles de botiga, cal reconèixer que l'ensenyança donada a les escoles és amb massa freqüència poc adaptada a les fins que es persegueixen. Les matemàtiques hi tenen un paper predominant i sobre tot hi són ensenyades per elles mateixes; són una *fi* quan no deurien ésser més que un *mitjà*. Un professor crida desesperat: Nosaltres formem els deixebles com si tots tinguessin d'entrar a l'Institut. I és molt cert: *la matemàtica* com diuen els pontífexs de la X i de la I no és, pels nostres estudiants, sinó una mena d'acrobàcia intel·lectual: s'endurà el premi el que sabrà desenrotllar en el paper les funcions més transcendentes o les més embolicades equations, però les matemàtiques útils amb aplicacions numèriques, mail Aquest baix utilitarisme no és pels francesos!» D'aquí ve que aquests alumnes en sent homes esdevenen purament teoritzadors. La vida per ells és un bell rapport. Són savis o perfectes funcionaris, però mai enginyers. Sense comptar la repugnància o la por que els agafa pels problemes pràctics, muntats com estàn en el llur escambell ideal. «Naturalment— diu l'articulista — en aquest ensenyament dominat per les matemàtiques, els treballs de taller o laboratori tenen un lloc miserable o despreciat. De què serveix l'agafar una llima o aprendre de tornejar els metalls? Un enginyer no és pas un obrer! De què val fer un experiment si es pot demostrar el fenomen en equació, etc.» D'aquí ve una gran pobresa de material experimental i de taller. Emmatllava paraules de Mr. Pelletan sobre els laboratoris i diu: «Mancat de recursos, el nostre laboratori d'electricitat és instal·lat en uns sòtans que només reben l'aire per tres respiradors; el nostre laboratori de metalúrgia és confinat a tres cambres ubagues i exígües i el de mecànica no conté calderes ni màquina de vapor, ni motor de gas o de benzina, ni turbina, és a dir, està desproveït de l'utilatge més necessari.» Esmenta així mateix com un mal la poca retribució del professorats, però sobre aquestes s'estén — són les seves paraules — una altra gran plaga nacional, que és la dels concursos d'admissió. «Mai ens donarem prou compte del mal que ha fet al país aquest ritus imbecil i falsament democràtic. Quan es preté seleccionar per mitjà dels concursos els millors de cada generació per alimentar les nostres escoles, es comet a la vegada una ximpleta i una mala acció: una ximpleta, perquè és absurde el voler judicar amb unes hores d'examen el que valdrà en la vida un minyó de setze o divuit anys; una

mala acció, perquè la falta d'èxit marca a tots els que han perdut amb un senyal indeleble: s'han obstinat, han exhaurit les seves forces i han recaigut fets malbé per la vida; en endavant seràn *fruits assecats*, i no obstant els admesos, collits massa tendres o madurats artificialment a l'escalf de les incubadores *a concurs*, no tindran altra feina que deixar-se anar dolçament i les carreres més brillants s'obriràn davant seu automàticament, i seràn rars i privilegiats els que sota aquest regíme no esdevinguin solemnes mediocritats o obstinats retrospectius, enemics per natura de tothom que vulgui demostrar energia i personalitat.» No és nou tot això. Es tracta d'un mal prou esbombat; escolteu sinó una altra veu ben autoritzada: la de Mr. Appell, degà de la Facultat de Ciències de París: «Si nosaltres no obtenim brillants resultats en la pràctica industrial, és degut a la mala organització de la nostra ensenyança tècnica, que per l'*abús dels concursos* agota els joves obligant-los a un *surmenage intel·lectual* per entrar a les escoles. Deuríem com a Amèrica judicar la valor del deixeble *no pas abans d'entrar a l'Escola sinó a l'Escola mateixa, observant-lo en l'acció, en el treball quotidià...* La nostra ensenyança tècnica superior ha d'ésser lliberada dels concursos d'ingrés i precedida d'una preparació científica especialitzada amb el mitjà de poderosos laboratoris tècnics.»

Fa constar que no tot és perdut però, mes observa que els millors tècnics amb què compta la indústria no han *sortit dels organismes de l'Estat, sinó de les institucions degudes a les iniciatives provincials*. «Així té Nancy els seus Instituts, químic, electrotècnic i colonial, i les seves escoles de cerveseria i de lleteria, Lille la seva gran Escola de Química industrial, Lyon les seves escoles de química i de teneria i el seu Institut agrícola, Grenoble el seu Institut d'electrotècnia i la seva escola de papereria, Toulouse la seva escola de Química i electrotècnia, etc.»

Fa consideracions sobre el que cal per l'esdevenidor i esmenta com a Alemanya en una fàbrica per 7,000 obrers hi havia 250 químics, o sigui en proporció d'un químic per 28 obrers, proporció d'intel·ligència i treball que no presideix ni de molt en cap indústria francesa. Creu no obstant que l'exemple a seguir és el de Nord-Amèrica, i després d'exposar breument la gènesi i el procés de fundació de les principals institucions tècniques als Estats Units, continúa amb les consideracions següents:

«Totes aquestes escoles d'enginyers són obra de corporacions o de simples particulars, i els Estats de l'Unió només intervenen en la llur existència per la concessió de terrenys i per otorgar borses als estudiants pobres. Cada una s'organitza i s'administra a sa guisa: l'Amèrica deixa en absolut per la França aquella sorprenent unitat que feia dir a un dels nostres inspectors generals: «Avui, 21 de febrer a les 8 del matí a totes les classes de matemàtiques de França s'estudia l'equació en S!» Només succeí el següent: algunes escoles americanes més ben organitzades que les seves concurrents i proporcionant una ensenyança més ben encarrilada a les seves fins, adquiriren prompte una merescuda reputació, els seus enginyers foren cercats i per tant els estudiants hi afluiren, obligant així les escoles semblants a posar-se al seu nivell.» Detalla després l'autor l'escola tècnica americana, els procediments de selecció dins dels cursos: els alumnes, diu, hi van com al molí; els mitjans meravellosos d'ensenyança, els grans laboratoris on els aparells són per utilitzar a tot hora, no per tenir en vitralls com joguines d'exposició, els tallers esplèndids on els deixebles treballen *al natural*, el caràcter dels professors que no són l'orador de les dugues hores de càtedra sinó la guia i companyia dels alumnes en tota la llur transmutació. Termina resumint algunes conclusions peremptòries, com són suprimir classes de matemàtiques especials als liceus; anul·lar els concursos d'entrada, calcar les Universitats franceses sobre les americanes, provocar la formació espontània d'un estat major tècnic pels màxims serveis, relegar l'Escola Politècnica exclusivament a la milícia.

A nosaltres no ens dol que veus franceses autoritzin les nostres veus, puix el que més ens interessa és que la veritat s'imposi i que les millores en l'ensenyança tècnica en el nostre país siguin un fet ben prompte. — A. G.

BIBLIOTECA DEL CONSELL DE PEDAGOGIA

FULLA ESPECIAL N. I

La Biblioteca del Consell de Pedagogia és organitzada especialment pels Mestres i Professors.

Es preté amb ella crear un instrument de consulta i estudi per tot el que es refereix a l'ensenyança, des del camp doctrinal més pur fins al darrer detall d'aplicació. A la vegada la Biblioteca adquireix especialment pels mestres nacionals un exemplar de llibres de totes les Ciències i les Arts que es poden donar com a tipus perfecte per auxiliar en les tasques de la Escola. De cada activitat científica o literària es procura obtenir en la Biblioteca els llibres millors i més moderns per les fins que s'indiquen damunt.

Així, doncs, la Biblioteca del Consell de Pedagogia segueix en les seves adquisicions el pla següent:

1. Obres clàssiques i darreres novetats en Pedagogia i ciències afins.
2. Obres sobre mètodes, organització, llibres, material i edificacions escolars.
3. Les revistes principals en Pedagogia i ciències afins de tot arreu del món.
4. Memòries oficials, programes, Calendaris, revistes i fulles dels principals estats i establiments docents del món.
5. Obres auxiliars dels Mestres en totes les Arts i Ciències.
6. Notícies especials sobre els treballs pedagògics en el nostre país.

A més s'organitza una secció bibliogràfica general i pedagògica amb referències per l'adquisició o trobada fàcil dels llibres fora de la Biblioteca. Tota aquesta documentació és degudament catalogada i arxivada, i com s'ha dit, es posa especialment al servei dels Mestres i Professors, sense cap requisit en el mateix local, i inscrivint-se com a lector i omplint una senzilla fulla-rebut a domicili. Els

mestres de fòra poden demanar també llibres o documents i els són prestats. Així mateix s'adquireixen els llibres que els lectors proposen, sempre que es tracti d'obres que corresponguin al caràcter de la Biblioteca.

La Biblioteca del Consell de Pedagogia malgrat el poc temps que funciona i els pocs elements de què disposa, pot oferir ja al públic un cabdal interessant de llibres i documents, sobre tot en algun dels rams més amunt indicats.

Per donar camí a la circulació del seu fons entre'ls Mestres i Professors, publicarà en aquesta fulla especial de QVADERNS D'ESTUDI llistes diferents de les col·leccions que posseeix i de les que vagi completant. Així mateix donarà a conèixer les obres més interessants i revistes que s'adquireixen o arribin mensualment, amb alguna nota de pura informació que pugui orientar als lectors.

En la present fulla es comença el catàleg de totes les revistes de caràcter pedagògic o afi a la pedagogia que existeixen a la Biblioteca. La llista és per rigorós ordre alfabètic de títols, prescindint únicament dels articles inicials.

CATÀLEG DE REVISTES

1. *La Academia Calasancia*. — Barcelona, 1911, 1912, 1913. — Anys XX, XXI, XXII.
2. *Alma de Maestro*. — Mahó, 1915, etc. — Any I, etc.
3. *American Stastical Association*. — Boston, 1908. — Vol. XI.
4. *El Amigo*. — Barcelona, 1913, etc. — Any II, etc.
5. *Anales de Instrucción Primaria*. — Montevideo, 1911, 1912, 1913. — Vols. IX, X, XI.
6. *Anals de l'Academia i Laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya*. — Barcelona, 1912 a 1916. — Anys VI, VII, VIII, IX, X.
7. *Archives de Psychologie*. Publiées par Th. Flournoy et Ed. Claparède. — Genève, 1911, 1912, 1913, 1914. — Vols. XI, XII, XIII, XIV, núm. 53.
8. *Archivos de Pedagogia y Ciencias afines*. — La Plata, 1912, 1913. — Vol. X, XI, XII.
9. *Archivos de Psiquiatria y Criminología, aplicadas a las ciencias*

- afines. Director: D. José Ingenieros. — Buenos Aires, 1912, 1913. — Anys XI, XII.
10. *Arxius de l'Institut de Ciències*. — Institut d'Estudis Catalans. — Any 1913, etc., núm. 1, etc.
  11. *El Ateneo*. — Igualada, 1905 a 1910. — Anys I a VII.
  12. *L'Ateneu*, Revista mensual de l'Ateneu Igualadí de la Classe Obrera. — Igualada, 1911, 1912, 1913. — Anys I, II, III.
  13. *El Avisador del Magisterio*. — Lleida, 1916 (2.ª época). — Any XXI, etc.
  14. *Boletín de la Cámara de Comercio y Navegación*. — Barcelona, 1915, 1916. — Anys XXII, XXIII.
  15. *Boletín de la Institución Libre de Enseñanza*. — Madrid, 1915, etc. — Anys XXXIX, etc.
  16. *Boletín del Instituto de Reformas Sociales*. — Madrid, 1915, etcétera. — Any XXII, etc.
  17. *Boletín La Salle*. — Barcelona, 1915-16, etc. — Any II, etc.
  18. *Boletín del Liceo Escolar*. — Lleida, 1913, 1916.
  19. *Boletín Oficial del Ministerio de Instrucción Pública y Bellas Artes*. — Madrid, 1914, etc. — Any V, etc.
  20. *El Bon Company*, Portaveu de les Escoles del Temple de la Sagrada Família. — Barcelona, 1911. — Any I, núm. I.
  21. *Bulletí de la Biblioteca de Catalunya*. — Barcelona, 1914, 1915, etc. — Anys I, II, etc.
  22. *Bulletí Escolar de les Escoles Mercantils Catalanes*. — Barcelona, 1916, etc.
  23. *Bulletin de la Ligue de l'enseignement*. Union nationale pour la defense de l'enseignement public. — Bruxelles, 1911, 1912, 1913. — Serie 2.e. — Anys XLVII, XLVIII, XLIX.
  24. *Bulletí de Dialectologia Catalana*. Institut d'Estudis Catalans. — Barcelona, 1913, 1914, 1915, etc.
  25. *The Business Educator*. — Columbus, Ohio. — 1911.

LLIBRES DE RECENT ADQUISICIÓ

1. *Compendio de Fisiología*. Per E. Hédon. Nova edició espanyola traduïda de la 7.ª edició francesa. Il·lustrat. 742 pp. — Barcelona: Salvat i C.^a — Class. 612.02.

Aquest llibre és escrit tenint en compte els últims avenços de la Fisiologia. Per aquest motiu sobretot es considera un magnífic resum.

2. *El Hombre Fósil*. Per Hugo Obermaier. Comisión de Investigaciones Paleontológicas y Prehistóricas. Junta para Ampliación de Estudios e Investigaciones Científicas. Il·lustrat. XIV-397 pàgines. — Madrid: Museo Nacional de Ciencias Naturales, 1916. — Class. 573.

Aquesta obra d'Hugo Obermaier dóna a conèixer l'estat actual dels estudis sobre l'home prehistòric aplicats especialment a la nostra Península Ibèrica. És d'inapreciable importància.

3. *Il Legatore di Libri*. Per Pio Colombo. Corso di Istruzioni Professionali per allievi Legatori. 2 tomos il·lustrats. 367-399 pp. Torino: Libreria Editrice Internazionale, 1914. — Class. 686.

Es refereix propiament a l'ensenyança del relligat dels llibres. És una obra destinada als alumnes de l'Escola Professional italiana. Tracta la matèria amb gran cura i detall.

4. *La Tipografia. Storia, Tecnica Moderna, ed esercizio industriale dell'Arte de la Stampa*. Per Gianolio Dalmazzo. Il·lustrat. XXIII-713 pp. — Torino: Libreria Editrice Internazionale, 1914. — Class. 655.09.

És dedicada, com l'anterior, als alumnes de l'Escola Professional de Tipografia, i tracta la matèria amb igual cura i extensió.

5. *Histoire et Géographie*. Atlas par classes composés de Cartes extraites de l'Atlas général Vidal-Lablache. Premier Cycle. Classe de Quatrième, Divisions A. et B. — Classe de Cinquième-Sixième, Divisions A. et B. — Deuxième Cycle. Classe de Seconde, Sections A. et B. - C. et D. Quatre volums. — Paris: Librairie Armand Colin. — Class. 912.

S'han adquirit aquests atles per seccions a fi de facilitar l'utilització entre'ls lectors.

(Seguirà)

LA CATALUNYA QUE TREBALLA I QUE JUGA

Sabadell. — L'Ajuntament ha organitzat el segon concurs d'obres fetes per aprenents de tots els oficis. Cal senyalar aquesta iniciativa cap a la dignificació del treball manual. — P. A.

Mataró. — El 9 del darrer Juliol, l'Associació de Mestres d'aquesta ciutat organitzà una festa pedagògica, en la qual disertaren sobre qüestions interessants de metodologia els mestres Srs. Parés, Burniol i Mastret i Srtes. Vilà i Bertomeu. — S. I.

Badalona. — Santiago M. Arnau, de l'«Atlètic», realitzà, en 6 d'Agost darrer, la travessia Barcelona-Badalona, nedant; hi estigué 3 hores i 45 segons. — X.

Montserrat. — A darrerries de Juliol l'Orfeó Català, com un dels actes del seu any jubilar, pujà, sota la seva senyera, al santuari montserratí, i, a la faç de tota Catalunya, digué una vegada més la professió del seu entusiasme. — C.

Piera. — El baró d'Almenar ha fet restaurar, sota la direcció de l'arquitecte D. Sebastià M. Plaja, el castell que fou hostatge dels reis catalans en el viatge de Barcelona a Lleida i Saragossa. — F. T.

Sarrià. — En el Teatre de la Natura instal·lat al Bosc d'En Miralles de Vallvidrera, tingué lloc el 9 del darrer Juliol un alt concert, i la representació de *I Pagliacci*, sota la direcció dels mestres Antoni Ribera, del Teatre de Bayreuth, i Joan Altisent. — R. B.

Vilafranca. — S'ha inaugurat solemnement una casa de recolliment per a vells pobres, fundada per la municència dels germans Inglada i Via. — M. B.

Tarragona. — El bogador Carles Bonet, ha portat a cap l'estretnua escomesa de la travessia Barcelona-Tarragona, en el canoé *Finet*, posant-hi 14 hores. — X.

Tossa. — El *Foment de l'Excursionisme* ha organitzat una exposició de pintures i fotografies, on s'apleguen gràficament els més dolços indrets d'aquesta vila de la Costa Brava. — O.

Blanes. — Cal senyalar l'entusiasme amb què l'Orfeó *Seràfic* d'Arenys de Mar corre la costa levantina per avivar-hi l'amor a les

nostres cançons nacionals. Darrerament ha donat una bella audició en aquesta vila. En el programa figuraren també cançons interpretades amb gestos, segons el mètode Jacques-Dalcroze. — R. M.

Olot. — La flor de tot el moviment cultural d'aquest istiu, pot dir-se que ha estat el certamen literari, d'una puresa i selecció difícilment superables. — C.

Aneto. — El Centre Excursionista de Catalunya ha inaugurat, sobre la vessant Nord de les Muntanyes Maleïdes, un xalet-refugi, que amb el d'Ull de Ter formen com els dos contraforts de la xarxa ideal de construccions que han de fer hospitalàries les belles i inclements solituds del Pirinèu català. — V.

Núria. — Per iniciativa de l'entusiasta de Núria P. Joan Alsina, sota el patrocini del Bisbe de la Seu d'Urgell, Dr. Benlloch, i per escomesa d'una societat de patriotes catalans, es replantejaren en el darrer Juny les obres per acostar a ciutat, mitjançant un funicular, les belles soletats del santuari de Núria. — V.

Tàrraga. — Les institucions musicals *Escola de Gimnasia rítmica* i *Orfeó Nova Tàrraga*, organitzaren, pels dies 10 i 11 del darrer setembre, dues sessions. En la primera, prologada per una conferència del mestre Pecanins sobre la cançó popular, el novici *Orfeó Nova Tàrraga*, sota la direcció del mestre Josep Güell, executà un concert de cançons clàssiques i cançons catalanes. La segona, fou tota dedicada a l'exposició del mètode de Jaques Dalcroze, mitjançant els Exercicis Gimnàstics de Ritmes i Valors, interpretacions plàstiques i Cançons amb gestos. — R. M.

I N F O R M A C I Ó

MIQUEL MORAGAS. — Morí a Barcelona el 14 del darrer juliol. És un dels talents que més honoren la particularíssima escola d'escenografia catalana. De llarg temps ençà, amb el seu nebot Salvador Alarma constituïen una tan íntima col·laboració, que en l'obra comú fóra impossible destriar l'esforç de l'un i el de l'altre. Tots els espectacles artístics que es recorden a Catalunya de força anys en aquesta banda, pot ben dir-se que porten el nom de tots dos — del tot just finat, i del que segueix l'obra brillant.

PERE FALQUÉS. — Morí el 8 del darrer agost, el que durant trenta anys estigué d'arquitecte a l'Ajuntament de Barcelona. El seu treball constant, la seva imaginació decantada cap al grandios, lligaren íntimament el seu nom a la creixença de la Ciutat. Records durables de la seva iniciativa són la conducció i elevació de les aigües per servir la ciutat nova, i sobre tot, el magne projecte de la Reforma.

FRANCESC PERIS MENCHETA. — Morí a 73 anys, el 23 del darrer agost. Valencià, i fill de família modestíssima, entrà de molt jove en el periodisme, del qual havia de ser a Espanya ardent impulsador. Quan la guerra carlina, exercí de corresponsal, creant-se una fama de noticier ardit i expertíssim, que no féu sinó créixer en altres escomeses de vast ressò. Pels volts de l'Exposició de Barcelona fundà *El Noticiero Universal*, que donà el pas definitiu cap al reporterisme ràpid, urgent i nerviós. Tingué encara *La Correspondencia de Valencia*, *El Noticiero de Sevilla* i l'Agència d'informació que porta el seu nom. Després d'una maduresa sense repòs, ja vell no li faltà gens l'energia per seguir les diferents campanyes de Melilla. Fou diputat algunes vegades, i darrerament el Govern el nomenà senador vitalici, sense figurar però mai en cap partit polític determinat. Si un dia Peris Mencheta li fou gairebé hostil, a mida que s'hi arrelava Catalunya li anà conquerint l'amor: avui ja li hauria escaigut íntimament el títol de «català de València».

TEODOR BARÓ. — Nat a Figueres en 1842, morí a Malgrat el 22

del darrer setembre. Fou home d'una constant activitat en camins diversos. La seva vocació central fou la de periodista. Començà col·laborant a *La Corona de Aragón*; dirigí després *La Crònica de Catalunya*, i per fi, cridat per D. Joàn Mañé i Flaquer, ingressà en el *Diario de Barcelona*, del qual fou bona temporada director a la mort d'aquell. Com a polític, rebé diverses investitures dintre el partit liberal, reposant darrerament en un tranquil comentari conservador. Com a literat, el teatre català li deü unes quantes pessés d'innocent rialla; deixa també un volum de versos: *Lo poema del cor*, obreta íntima i bondadosa. I encara augmentà la bibliografia escolar amb una sèrie de «manuales» i «compendios», que, com tota la resta de l'obra de Teodor Baró, és legat melancòlic d'un vestut cicle d'idees que ja es debat en l'agonía.

UNA CONFERÈNCIA DEL SR. PUIG I CADAFALCH A MADRID. — El 29 del darrer juny, quan més roenta era l'acció dels parlamentaris catalans a les Corts, el Sr. Puig i Cadafalch, vicepresident del Consell de Pedagogia, ocupà la tribuna de l'Ateneu de Madrid. L'ambient ressonava encara del debat sobre l'ensenyança a Catalunya. La conferència del Sr. Puig fou una franca crida a la comprensió. «S'ha format un mite al voltant d'aquesta qüestió i és precís esvair-lo», digué a l'exordi. Defugint de teoritzar, la paraula cenyida, en relleu, del conferenciant, no féu apenes sinó acompanyar el seguit de projeccions que entraven amb formidable eloqüència pels ulls dels assistents, nombrosos i escollits. Explicà el Sr. Puig l'origen i nodriment patriòtic d'aquest sector de cultura mediterrània, fet espiritual que té el seu foment i la seva ordenació en un fet d'ordre econòmic: la generositat de la Diputació de Barcelona, que despèn anyalment 1.176,000 pessetes en ensenyança, sent així que tres soles províncies d'Espanya tenen un contingent menor. Passà tot seguit l'il·lustre conferenciant al detall de les institucions, ocupant-se amb preferència de l'ensenyança artístico-industrial. La guerra d'avui és una dura demostració, «que l'esperit industrial s'ha avant-posat al guerrer o militar ja a tot arreu. No és per ventura aventurat, afirmar que un poble agrícola és generalment poble vençut». Així a Barcelona es té la voluntat fixa en una vasta i perfecta organització de l'ensenyança tècnica. Però es cerquen professors

especialistes, s'educa els deixebles en la realitat pràctica, es difón l'ensenyança elemental, es tendeix a fer l'aprenentatge necessitat imprescindible. Quant a l'ensenyança artística, es presenta en primer lloc a l'atenció l'Escola Superior dels Bells Oficis, prou coneguda dels lectors de *QVADERNS D'ESTVDI*; altres aspectes són les diverses ensenyances per la dona, totes dirigides a tecnicitzar i enrobustir el gust racial. Altres grans escomeses de la nostra lluita per la cultura desfilaran en el parlament del Sr. Puig i Cadafalch: la tasca de l'Escola d'Agricultura, on se prepara la gent tècnica que, més vastament encara del que s'està fent, i ja és força, infiltri en la pagesia un rigorós esperit científic contra tota rutina empobridora; l'alta labor de l'Institut d'Estudis Catalans; la central energia del Consell de Pedagogia de la Diputació de Barcelona, amb la seva Biblioteca circulant, les seves publicacions gratis o a ínfims preus, els seus cursos, la seva acció investigadora dels avenços del pensament pedagògic; al·ludí encara el Sr. Puig i Cadafalch al gran esdeveniment, embolicat ja de faula, que fou el Curs Internacional que la doctora Montessori donà darrerament a Barcelona, desvetllador d'inquietuts i promotor de noves eficàcies. «Jo crec — diguè el conferenciant per acabar — que les meves paraules tindran entre vosaltres una aollida amable, i jo us dic que desitjaria que aquests patriotes que'ns combaten procuressin harmonitzar el llur patriotisme amb el nostre.»

La conferència del Sr. Puig i Cadafalch a l'Ateneu de Madrid constituí una batalla dintre d'una noble guerra. La seva victòria haurà estat que força més gent atribuís ja existència corpòria al que fins aleshores només tenia per ells existència de fantasmes. Una obra germana a la que, calladament, està fent ara la *Guia de les Institucions d'Ensenyança*, tot just publicada pel Consell de Pedagogia.

SEGONA EXPOSICIÓ GENERAL ESCOLAR. — Estigué oberta del 14 de juliol fins al 15 d'agost darrers. A ella foren cridades totes les entitats que l'Excm. Diputació de Barcelona sosté, així com aquelles que ella ajuda en la mida de les seves forces, no excessivament poderoses. Concorregueren més de vuitanta expositors. Estigué instal·lada en els dos pisos primers de l'immens edifici de l'Universitat Industrial (antiga fàbrica Batlló) i al voltant del

pati central, novellament adaptat a les necessitats de les ensenyances inaugurades tot just. La decoració general fou encomanada a l'Escola Superior dels Bells Oficis.

Aquest segon concurs ha estat una demostració plena de l'eficàcia de l'emulació. Si cal reservar-se contra un entusiasme massa detallista, no cab temença en creure en un notabilíssim avenç de conjunt. Hi ha contribuït encara, i sobre tot, la múltiple i insistent acció cultural del Consell de Pedagogia, en forma de cursets, conferències, publicacions, etc.: el seu esperit penetra tota l'Exposició. Talment, es fa remarcar tot seguit una accentuació en les aplicacions tècniques, fugint d'artificialitats estantisses, així com un àgil ennobliment del gust. Han galejat ben magníficament certes entitats, com l'Escola superior de Bells Oficis, l'Escola Superior de Bibliote càries, l'Escola de Directors d'Indústries Químiques, les quals, amb les mostres de les tasques d'un sol any, afermen definitivament les grans esperances que presidiren a la llur fundació.

En el mateix local del magne certamen, i com una guisa d'apèndix, s'hi donaren conferències, a càrrec de D. Josep Mestres Borrèll, sobre «Les ensenyances per obrers a l'Escola d'Arts i Indústries de Vilanova i Geltrú»; de D. Ermengol Puig i Sais, sobre «Els laboratoris i ensenyances dels Laboratoris de Ciències Mèdiques de Catalunya», i de D. Josep Agell i Agell, sobre «L'organització de les ensenyances d'Indústries Químiques i resultats obtinguts durant el primer curs».

ESCOLA D'ISTIU DE 1916. — En el seu número de juny, QVADERNS D'ESTVDI anunciaren els cursos a donar en l'estiu prop passat, així com el criteri que presidí la confecció del programa. Aquest s'ha desenrotllat íntegrament, del 26 de juliol al 19 d'agost, o sigui 21 lliçons en total. La matrícula no ha estat aquest any tan nombrosa, degut a l'austeritat de l'escola, que no comportava festes i actes de ceremonial, ni tentadores visites a establiments generalment closos al públic. Així, l'assistència dels 78 estudiosos inscrits (dels quals la meitat ben bé la constituïen elements de fóra de Barcelona), ha estat sense falta.

Un altre fet important a constatar, és que els professors d'aquests cursos no han limitat les tasques llurs a les hores de classe, sinó

INFORMACIÓ

---

que han cridat els deixebles a hores extraordinàries i aquests han acudit sense excepció. Així el Sr. Maluquer ha passat tardes senceres a l'aula amb els seus deixebles fent preparacions entomològiques; el Sr. Cervera ha invitat els seus al laboratori bacteriològic del Parc, on amb ocasió de recerques que ell realitza poguessin observar fenòmens d'impossible ensenyament a l'aula. Dintre aquest fervor del professorat cal citar les visites i excursions anexas a les classes: la dels deixebles del Sr. Maluquer a Montcada per pràctiques d'entomologia i al Museu Oceanogràfic per l'estudi de la fauna i flora marítimes; las del P. J. de Barnola a Torreblanca de Sant Feliu del Llobregat i a Gualba per pràctiques d'herborització, així com al mateix Museu Oceanogràfic.

D'aquestes dades breus se desprèn que les classes han estat essencialment experimentals. Quant a les teòriques, el Cours de la Pedagogia Montessori ha insistit en l'interès dels deixebles. Les classes de Ballets, Dibuix i Cistelleria han estat també seguides amb molt d'entusiasme pels deixebles, com ha pogut comprovar-se en l'acte de clausura de curs celebrat el dia 19, on s'exposaren els treballs de les dugues últimes, i els deixebles de la primera obsequiaren els assistents amb algunes de les danses que havien après sota la direcció de D. Aureli Capmany.

En conjunt, l'Escola d'aquest any ha revestit un caràcter d'estudi seriós i entusiasta dins l'orientació marcada a l'organitzar-la, que pot donar el to més ajustat que mai de les Escoles d'Istiu futures.

QVADERNS D'ESTVDI esperen completar aquesta informació, amb els reports d'alguns dels Professors, l'ensenyament dels quals representa una orientació nova a les nostres aules.

GUIA DE LES INSTITUCIONS CIENTÍFIQUES I D'ENSENYANÇA DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA.

— A mig istiu ha publicat el Consell aquesta Guia, que té la valor màxima de presentar en resum les nombroses institucions d'ensenyança que la Diputació va organitzant, i de prestar per tant un servei inapreciable al públic interessat en aquesta obra, que no pot seguir en detall tota la complicació de cada organització nova. A la vegada mostra al públic distret aquests elements de cultura que per falta de curiositat desconeix.

La Guia és oferta pel Consell a totes les corporacions o entitats que la sol·licitin.

L'EDIFICI ESCOLAR DE TORMS. — S'acaba d'aixecar aquest edifici per compte de la Mancomunitat de Catalunya. Amb ell i per gràcia del mestre que ha sabut remoure l'esperit local, tot un poble s'eleva a una més generosa etapa de cultura. L'edifici el paga la Mancomunitat, però els valors espirituals que l'han aixecat són enterament del poble i del seu mestre que s'han fet un sol per l'obra d'elevació cultural que hem dit damunt.

COLONIES PER APRENENTES. — Completant l'assaig d'una colònia per aprenents realitzat per l'Econòmica d'Amics del País l'any darrer, s'ha organitzat aquest istiu una segona colònia també de noies, agrupades per professions i exercitades en les pràctiques d'escola menagera ensems que sotmeses tot el temps de l'estiu a un règim mèdic preventivo-curatiu.

L'actuació de l'Econòmica barcelonina ha donat excel·lents resultats i fóra de desitjar que el Secretariat d'aprenentatge, per exemple, expandís aquesta iniciativa, que pot ser de tan beneficiosos resultats pels aprenents i aprenentes.

ESCOLA SUPERIOR DELS BELLS OFICIS. — Es donarà aquest any a l'Escola cursos d'Arts de la Terra, Arts de la Fusta, Arts del Teixit i Arts del jardí, inaugurant-se els tallers de Tapissèria d'alta llisa i els de ceràmica amb la corresponent secció de forns. Per explicar Floricultura i Arboricultura dedicades a les Arts del Jardí s'ha nomenat un professor estranger, tècnic en aquestes especialitats, el qual donarà a la vegada un curs general per a Floricultors i Horticultors. Les classes pràctiques de ceràmica s'han encarregat al notable ceramista D. Francesc Quer, i la de tapissos a l'ex-pensionat de la Diputació D. Tomas Aymat, que ha fet les seves pràctiques als Gobelins de París i a la Reial Fàbrica de Tapissos de Madrid.

ESCOLA SUPERIOR DE BIBLIOTECÀRIES. — Aquesta novella Escola, on se prepara l'esperit que ha d'informar la magnífica escomesa de les Biblioteques populars, ha terminat ja el primer

any de treball. En l'exposició escolar han estat obertes les seves aules elegantíssimes, on el visitant contemplava la flor de l'estudi de tot un curs de treball intens: des dels apunts de classe, fins al modest assaig original.

Ara, a primeries de novembre, s'inauguraràn, junt amb la repetició de les del primer, les ensenyances del segon any de carrera, que són: Biblioteconomia, segon curs de llengua llatina, classificació de les ciències, primer curs de llengua grega, Historia de la Literatura general i espanyola, i Geografia general. S'ha convocat un concurs pel nomenament dels professors de les tres darreres ensenyances; així com per la provisió de deu places d'alumnes de primer curs.

L'OBERTURA DE CURS A LES ESCOLES DE LA DIPUTACIÓ.— En el número vinent es donaràn detalls sobre aquesta obertura.

Al moment d'entrar en premsa el present número no eren acabats encara els períodes d'admissió i els detalls sobre els nous cursos eren incomplets. Amb una mica més d'espera es guanyarà una informació més acabada.

INSTITUTS CIENTÍFICS DE SARRIÀ, SOTA LA DIRECCIÓ DELS PP. DE LA COMPANYIA DE JESÚS.— Els PP. de la Companyia de Jesús estan convertint el seu antic col·legi de Sant Ignasi en esplèndids laboratoris científics i d'ensenyança.

El dia 1.er d'Octubre obre les seves classes l'Institut Químic que funcionarà sota la direcció de l'eminent químic P. Vitoria. Mentrestant els PP. Barnola i Pujiula treballen amb activitat en l'organització dels llurs laboratoris de Biologia.

L'Institut Químic funcionarà des de 1.er d'Octubre a 21 de Juny amb set hores de classes diàries: una o poc més de lliçó oral i les altres de laboratori. De moment es cursarà principalment la Química pura, que es desenrotllarà en tres cursos: Química numeral; Anàlisi químic numeral, qualitatiu i quantitatiu (volumètric, ponderal i electrolític) i Química del carboni o orgànica (anàlisi i síntesi).

En cada secció es permet que l'alumne es detingui especialment en les pràctiques que facin referència al ram a què vulgui dedicar-se. També s'admet a qui desitgi fer investigacions personals.

UN CONGRÉS I UNA EXPOSICIÓ PEDAGÒGICA A MILÀN. — L'Unió Italiana de l'Educació Popular invita les escoles, els educadors, els estudiosos i tots els col·laboradors en l'obra escolar, al Congrés i a l'Exposició que han de celebrar-se a Milà els dies 29 d'octubre a 1 de novembre, i 15 d'octubre a 5 de novembre respectivament.

En un altre indret d'aquest mateix número es parla de la coincidència que és per nosaltres la crida a l'estudi del problema de la preparació tècnica popular. Així aquí ens limitem a copiar el programa de tasques.

CONGRÉS. — **EL CURS POPULAR.** Què s'és fet en ordre a la seva actuació; El Curs popular com escola de cultura general; El Curs popular com escola de preparació general a la vida obrera; El Curs popular com escola professional de primer grau; El nou ordenament del Curs popular: conclusions i propostes.

EL CURS POPULAR I L'ENSENYAMENT PROFESSIONAL. Com se pot orientar l'Escola tècnica envers el Curs popular i l'Escola professional; Curs popular i Escola professional segons les exigències de l'indústria; segons les exigències de l'agricultura; segons les exigències del comerç, de l'emigració, de les indústries marítimes, etc.

EL CURS POPULAR I L'ESCOLA ELEMENTAL. Idees i tentatives de renovació de l'Escola elemental (Mètode Montessori. — Escola renovada, etc.): Comunicacions.

EXPOSICIÓ. — **I. ELS NOUS CORRENTS DE L'ACCIÓ RENOVADORA DE L'ESCOLA:** Cases dels Nens i classes elementals amb aplicació del mètode Montessori (en funció); Escola renovada (en funció); Programes, material didàctic, llibres de text, quaderns, dibuixos, treballs d'Escoles elementals ordenats segons noves tendències (a França, a Anglaterra, a Bèlgica, a Holanda, etc.),

II. EL CURS POPULAR A ITÀLIA: 1. Plans d'ordenament del Curs popular actuat a les Escoles italianes; 2. Programes detallats de les matèries especials: Ciències físiques; Dibuix; Elements d'higiene, de moral civil i de legislació social; Llengües; Elements de tecnologia, merceologia, agrària; nocions pels emigrants, pels mariners; Treball en el Curs popular mascle; Treball en el Curs popular femení; Economia domèstica; 3. Material didàctic adoptat a les diverses Escoles exposadores pels sengles ensenyaments sobredits (Ciències físiques,

Dibuix, Treball, Economia domèstica, etc.); 4. Resultats; quaderns, dibuixos, treballs, etc. 5; Cursos especials en funció (Dibuix, Treball, Economia domèstica); 6. Material didàctic exposat per Editors i productors en general: Llibres de text pel Curs popular; Material objectiu; Material demostratiu; Gabinetes científics; Ensenyament popular; Material il·lustratiu: fotografies, cartes murals, projeccions, màquines de projecció, pel·lícules, diapositives; Dibuix: material de Fauna i Flora; Treball; Material didàctic i il·lustratiu; Economia domèstica, id., id.

III. L'ESCOLA POPULAR I L'ENSENYAMENT PRE-PROFSSIONAL A L'ESTRANGER (Programa com pel Curs popular a Itàlia).

IV. L'ESCOLA I LA GUERRA: Què han fet els països aliats per l'Escola i dins l'Escola durant la guerra; Ensenyament normal a l'Escola de les zones de guerra; L'assistència als nens; Les Colònies escolars; l'assistència moral als soldats; L'Escola per desocupats; per aprenents, etc.

CURSOS DE VESPRE. — El Consell de Pedagogia organitza aquest any una nova sèrie de Cursos de Vespre, el programa dels quals es publicarà ben aviat. El funcionament serà com el passat curs. Es proposaran les ensenyances i aquestes es donaran segons l'acceptació que tinguin entre els alumnes.

Es tracta d'establir un instrument pedagògic ben lliure, del qual el funcionament sigui en absolut a benefici d'alumnes i professors. En el programa d'aquest any s'apuntaran de més a més les ensenyances semblants a les de cursos de Vespre que es donen normalment a Barcelona.

ELS QVADERNS D'ESTVDI, en aquest primer número de la llur segona etapa, són fidels al programa iniciat en la primera. Es reprenen d'anduvi, el dos treballs que restaren per acabar: *Positivisme i idealisme en la Ciència del llenguatge*, de Karl Vossler, i la traducció de l'espectacle de Schiller, *Guillem Tell*. Es comença a publicar les conferències sobre l'energia i l'entropia: *La dominatriu del món i la seva ombra* donades per Fèlix Anerbach, professor a l'Universitat de Sena. Enriqueixen la galeria d'il·lustres mentalitats contemporànies, el retrat i biografia d'Elías Metchnikoff, el famós

biòleg mort en aquest darrer istiu. Quant a la secció d'aplicació immediata a les necessitats escolars, es continúa el *Syllabus* sobre l'Exploració metòdica de l'ambient físic, que D. Joan Palau Vera començà en el passat curs de QVADERNS D'ESTVDI. I per fi, es recull dintre l'exposició de mètodes d'ensenyament, unes notes sobre la *Pedagogia Sportiva* (a completar-se en un número ulterior) que són un arranjamet en forma d'article de la conferència donada pel seu autor, D. J. Elías Juncosa, a l'Escola d'Istiu de 1915.